

2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ТАЙЛАН

"НИК" ХХК-ИЙН БАЯН-ӨЛГИЙ АЙМГИЙН
ӨЛГИЙ СУМЫН НУТАГ ДЭВСГЭРТ БАЙРЛАХ
"ГАЗРЫН ТОСНЫ БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ АГУУЛАХ"
ТӨСӨЛ

☎ 976-77114990

✉ ecobuteemjgroup@gmail.com

УЛААНБААТАР
2024 ОН

ТОВЧИЛСОН ҮГС

БОАЖГ	БАЙГАЛЬ ОРЧИН, АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН ГАЗАР
БОАЖЯ	БАЙГАЛЬ ОРЧИН, АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН ЯАМ
БОМТ	БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ
БОНЕУ	БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ НӨЛӨӨЛЛИЙН ЕРӨНХИЙ ҮНЭЛГЭЭ
БОННУ	БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ НӨЛӨӨЛЛИЙН НАРИЙВЧИЛСАН ҮНЭЛГЭЭ
ХАБЭА	ХӨДӨЛМӨРИЙН АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛ, ЭРҮҮЛ АХУЙ
ХЭМАБ	ХӨДӨЛМӨРИЙН ЭРҮҮЛ МЭНД, АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛ

АГУУЛГА

ТОВЧИЛСОН ҮГС	1
БҮЛЭГ 1. ТӨСЛИЙН ТАНИЛЦУУЛГА	4
ОРШИЛ.....	4
1.1. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ҮНДЭСЛЭЛ.....	4
1.2. ЗӨВЛӨХ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ АЖЛЫН ЗОРИЛГО, АЖЛЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ, ҮР ДҮН 5	
БҮЛЭГ 2. ТӨСЛИЙН ТОДОРХОЙЛОЛТ, ХОЛБОГДОХ МЭДЭЭЛЭЛ	6
2.1. ТӨСӨЛ ХЭРЭГЖҮҮЛЭГЧИЙН ТУХАЙ ТОВЧ МЭДЭЭЛЭЛ.....	6
2.2. ТӨСЛИЙН БАЙРШИЛ	7
2.3. ТӨСЛИЙН ХҮЧИН ЧАДАЛ.....	9
2.4. ТӨСЛИЙН ДЭД БҮТЦИЙН ХӨГЖИЛ.....	12
БҮЛЭГ 3. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ТӨЛӨВ БАЙДАЛ	14
БҮЛЭГ 4. ТӨСЛИЙН ГОЛ БОЛОН БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛҮҮД, БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭ	17
4.1. УУР АМЬСГАЛЫН ХҮЧИН ЗҮЙЛСЭЭС ҮҮСЭХ НӨЛӨӨЛЛИЙН ҮНЭЛГЭЭ	17
4.2. АГААРЫН ЧАНАРЫН ХҮЧИН ЗҮЙЛСЭЭС ҮҮСЭХ НӨЛӨӨЛЛИЙН ҮНЭЛГЭЭ.....	17
БҮЛЭГ 5. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТУХАЙН ЖИЛИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ГОЛ ЗОРИЛТ	20
БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТУХАЙН ЖИЛИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ГОЛ ЗОРИЛТ	20
ЭРХЗҮЙН ҮНДЭСЛЭЛ БА ГОЛ ШААРДЛАГА	20
5.1. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫГ ХАМГААЛАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ.....	20
5.1.1. Байгаль орчинд нөлөөлөх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө.....	22
5.1.2. Ногоон байгууламж байгуулах төлөвлөгөө	26
5.1.3. Нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох арга хэмжээний төлөвлөгөө 27	
5.1.4. Түүх соёлын дурсгалыг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	27
5.1.5. Газрын тосны бүтээгдэхүүний эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө	27
5.1.6. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө	29
5.1.7. Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө	32
5.1.8. Байгаль орчны төлөвлөгөөт аудитын зардал..... Error! Bookmark not defined.	
5.2. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨР.....	33
5.3. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ХЭРЭГЖИЛТИЙГ НӨЛӨӨЛӨЛД ӨРТӨГЧ ОРШИН СУУГЧИД, ОРОЛЦОГЧ ТАЛУУДАД ТАЙЛАГНАХ ХУВААРЬ	37
5.3.1 Хууль тогтоомж, шалгуур үзүүлэлт	38
ХҮСНЭГТИЙН ЖАГСААЛТ	
Хүснэгт 1. Төсөл хэрэгжүүлэгчийн мэдээлэл.....	7
Хүснэгт 2. Агуулахын хадгалах савуудын хүчин чадал	9
Хүснэгт 3. Автомашин асаалттай байх үеийн ялгаруулах хийн хэмжээ.....	18
Хүснэгт 4. БОМТөлөвлөгөөний зардлын задаргаа /мян.төг/	20

Хүснэгт 5. Байгаль орчныг хамгаалах арга хэмжээний нийт зардал /мян.төг/	21
Хүснэгт 6. Байгаль орчинд нөлөөлөх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөний зардал	23
Хүснэгт 7. Ногоон байгууламжийг нөхөн сэргээлтийн хэмжээний төлөвлөгөөний зардал	26
Хүснэгт 8. Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөөний зардал	28
Хүснэгт 9. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө	30
Хүснэгт 10. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөний зардал	32
Хүснэгт 11. Байгаль орчны менежментийн хүрээнд хэрэгжүүлэх ажил	33
Хүснэгт 12. Байгаль орчны төлөвлөгөөт аудитын зардал	Error! Bookmark not defined.
Хүснэгт 13. Байгаль орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр	34
Хүснэгт 14. Байгаль орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр	36
Хүснэгт 15. БОМТ-ний хэрэгжилтийг нөлөөлөлд өртөгч	37
Хүснэгт 16. Төсөлтэй холбоотой хууль тогтоомжууд	38
Хүснэгт 17. Монгол улсын байгаль орчны чанарын норм стандарт	39

ЗУРГИЙН ЖАГСААЛТ

Зураг 1. Төслийн талбайн одоогийн зураг	7
Зураг 2. Төслийн талбайн байр зүйн зураг	8
Зураг 3. Бохирдсон хур борооны ус зайлуулах цооног	10
Зураг 4. Ачих, буулгах талбай	11
Зураг 5. Агуулахын гүний худгийн байршил	13
Зураг 6. Гал унтраах хэрэгсэл	29
Зураг 7. Аюулгүй ажиллагааны тэмдэг, тэмдэглэгээ	29
Зураг 8. Хог хаягдлын цэгийн шийдэл	31
Зураг 9. Хог хаягдлын цэгийн хэмжээс	31

БҮЛЭГ 1. ТӨСЛИЙН ТАНИЛЦУУЛГА

ОРШИЛ

“Петровис” ХХК нь анх 1997 онд газрын тосны бүтээгдэхүүний импорт, бөөний болон жижиглэнгийн худалдааны чиглэлээр үйл ажиллагаагаа эхлүүлсэн ба 2004 онд Монгол улсын Засгийн газраас зарласан олон улсын тендерт шалгарч, газрын тосны салбарын ууган компани болох “НИК” ХК-ийг нэгтгэн үйл ажиллагаагаа өргөжүүлэн ажиллаж байна.

Одоогоор “Петровис” ХХК нь Монгол орон даяар 400 гаруй шатахуун түгээх станц, 2300 гаруй ажилтан, 9 агуулахтайгаар үйл ажиллагаа явуулж байгаа ба Монгол улсын газрын тосны бүтээгдэхүүний зах зээлийн 28 хувийг эзэлж байна.

Тус байгууллага нь стратегийн чухал ач холбогдол бүхий газрын тосны бүтээгдэхүүний хангамжийн тогтвортой байдлыг хангах, Агаар, орчны бохирдлыг бууруулах үндэсний хөтөлбөрт тусгагдсан авто тээврийн хэрэгслээс ялгарах агаарын бохирдлыг бууруулах зорилтыг хэрэгжүүлэхэд тодорхой хувь нэмэр оруулан хүний эрүүл мэнд, хүрээлэн буй орчин, агаарын чанарт эерэг нөлөөтэй, экологийн өндөр ангилал бүхий “Евро-5” стандартын шатахууныг 2016 онд салбартаа анх удаа нэвтрүүлсэн.

Байгаль орчны үнэлгээ, зөвлөх үйлчилгээний “Экологийн бүтээмж” ХХК болон “НИК” ХХК-ийн хооронд байгуулсан гэрээний дагуу “Газрын тосны бүтээгдэхүүний агуулах” төслийн 2024 оны Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө /БОМТ/-г БОНХСайдын 2019 оны 10 дугаар 29-ны өдрийн А/618 тоот тушаалаар баталсан “Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах, хянан батлах, тайлагнах журам” болон бусад холбогдох дүрэм, журам, стандартад нийцүүлэн гүйцэтгэв.

1.1. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ҮНДЭСЛЭЛ

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө нь байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагаар батлагдах төсөл хэрэгжүүлэх, дараа дараагийн жилүүдэд үйл ажиллагаа явуулах зөвшөөрөл бүхий эрхзүйн баримт бичиг юм.

Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухайн хуулийн шинэчилсэн найруулгад зааснаар аливаа төслийг хэрэгжүүлэхдээ байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг Байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний үр дүнд үндэслэн боловсруулж, ерөнхий үнэлгээг хийсэн байгууллагаар хянуулах, батлагдсаны дараа хэрэгжилтийг хангаж ажиллах үүргийг тухайн төсөл хэрэгжүүлэгч хүлээхээр заасан.

Баян-Өлгий аймгийн Өлгий сумын нутаг дэвсгэрт хэрэгжиж буй “Газрын тосны бүтээгдэхүүний агуулах” төслийн Байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний ажлыг 2022 онд “ЭКОЛОГИЙН БҮТЭЭМЖ” ХХК хийж гүйцэтгэсэн байна.

Бид бүхэн 2024 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг боловсруулахдаа Монгол улсын “Байгаль орчныг хамгаалах тухай” болон “Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай” хуулиуд, Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2019 оны 10 сарын 29-ны өдрийн А/618 дугаар

тушаалын 2 дугаар хавсралтаар баталсан "Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах аргачлал"-г удирдлага болголоо.

1.2. ЗӨВЛӨХ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ АЖЛЫН ЗОРИЛГО, АЖЛЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ, ҮР ДҮН

Ажлын зорилго: Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө нь байгаль орчны нөлөөллийн үнэлгээгээр тогтоосон сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах, урьдчилан сэргийлэх, төслийн талбай, түүний орчинд бий болж болзошгүй сөрөг үр дагаврыг хянах, илрүүлэх үндсэн зорилго бүхий эрхзүйн баримт бичиг юм. Энэхүү төлөвлөгөөг батлуулан, хэрэгжүүлж ажилласнаар доорх зорилтуудыг хангана. Үүнд:

- a) Ажиллагсад бүх байгаль орчныг хамгаалах асуудалтай холбоотой үүрэг хариуцлагаа бүрэн ойлгосон байхын зэрэгцээ тэдэнд биелүүлэхэд нь туслах бэлтгэл сургалт, үр чадвартай мэргэжилтэнтэй болсон байна.
- b) Байгаль орчинд үзүүлж болзошгүй сөрөг нөлөөлөл, эрсдэлийг урьдчилан тооцож, байгальд шууд болон шууд бус хэлбэрээр үзүүлэх нөлөөллийг бууруулах, орчны төлөв байдлыг сайжруулах, хэвийн нөхцөлийг хадгалж хамгаална.
- c) Орон нутгийн удирдлага, хяналтын байгууллага, иргэдтэй байгаль орчныг хамгаалах асуудлаар зөвлөлдөж, тэдний санал, хүсэлтийг хүлээн авч, хамтран ажиллана.
- d) Байгаль орчны асуудлаарх төрийн захиргаанаас өгсөн санал зөвлөмжүүдийг хэрэгжүүлж ажиллана.

Байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага нь тухайн төслийн БОМТ-тэй танилцан баталж, төслийг үргэлжлүүлэн хэрэгжүүлэх зөвшөөрлийг олгох ба жил бүрийн хэрэгжилтийн тайланг хянаж, дараа жилийн төлөвлөгөөг батлах замаар уг төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг тогтмол хянана. Мөн БОМТ-ний хэрэгжилтэд тухайн орон нутгийн байгаль хамгаалагч, байгаль орчны хяналтын улсын байцаагч, бүх шатны засаг дарга, БОАЖГ болон байгаль орчны төрийн бус байгууллага хяналт тавих эрхтэй ба тэдгээрт холбогдох мэдээлэл ил тод болгох, тодорхой хуваарийн дагуу хяналт хийх боломжийг бүрдүүлэх нь төсөл хэрэгжүүлэгчийн үүрэг болно.

Бүрэлдэхүүн хэсэг: БОМТ-г доорх үндсэн 2 бүрэлдэхүүн хэсгүүдэд ангилан авч үзэв. Үүнд:

- a) Байгаль орчны менежмент төлөвлөгөө: Төслийн шууд ба шууд бус сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, арилгах үйл ажиллагааг тусгасан байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөө
- b) Байгаль орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр: Төслийн байгаль хамгаалах төлөвлөгөөнд тусгагдсан арга хэмжээ хэрхэн үр дүнтэй болсон эсэх, шаардлагатай үед нэмэлт арга хэмжээ авах зорилгоор төслийн үргэлжлэх бүхий л хугацааны турш хэрэгжүүлэх орчны хяналт-шинжилгээний хөтөлбөрөөс бүрдэнэ.

БҮЛЭГ 2. ТӨСЛИЙН ТОДОРХОЙЛОЛТ, ХОЛБОГДОХ МЭДЭЭЛЭЛ

2.1. ТӨСӨЛ ХЭРЭГЖҮҮЛЭГЧИЙН ТУХАЙ ТОВЧ МЭДЭЭЛЭЛ

Төслийн нэр: Газрын тосны бүтээгдэхүүний агуулах

Төслийн зорилго: Баян-Өлгий аймгийн Өлгий суманд орших Газрын тосны бүтээгдэхүүний агуулах нь хэрэглэгчдийг газрын тосны бүтээгдэхүүнээр хангах зорилготой.

Төсөл хэрэгжүүлэгч аж ахуйн нэгж, байгууллага:

Петровис ХХК нь анх 1997 онд газрын тосны бүтээгдэхүүний импорт, бөөний болон жижиглэнгийн худалдааны чиглэлээр үйл ажиллагаагаа эхлүүлсэн ба 2004 онд Монгол улсын Засгийн газраас зарласан олон улсын тендерт шалгарч, газрын тосны салбарын ууган компани болох НИК ХХК-ийг нэгтгэн үйл ажиллагаагаа өргөжүүлэн ажиллаж байна.

Одоогоор Петровис ХХК нь Монгол орон даяар 400 гаруй шатахуун түгээх станц, 2300 гаруй ажилтан, 9 агуулахтайгаар үйл ажиллагаа явуулж байгаа ба Монгол улсын газрын тосны бүтээгдэхүүний зах зээлийн 28 хувийг эзэлж байна.

Тус байгууллага нь стратегийн чухал ач холбогдол бүхий газрын тосны бүтээгдэхүүний хангамжийн тогтвортой байдлыг хангах, Агаар, орчны бохирдлыг бууруулах үндэсний хөтөлбөрт тусгагдсан авто тээврийн хэрэгслээс ялгарах агаарын бохирдлыг бууруулах зорилтыг хэрэгжүүлэхэд тодорхой хувь нэмэр оруулан хүний эрүүл мэнд, хүрээлэн буй орчин, агаарын чанарт эерэг нөлөөтэй, экологийн өндөр ангилал бүхий "Евро-5" стандартын шатахууныг 2016 онд салбартаа анх удаа нэвтрүүлсэн.

Төсөл хэрэгжүүлэгч байгууллага нь шатахууныг ОХУ-аас импортолж, хэрэглэгчдэд хүргэхдээ хадгалалт, тээвэрлэлтийн хамгийн найдвартай тогтолцоог мөрдөн ажиллаж ирлээ. Өнөөдрийн байдлаар Стандарт хэмжилзүйн газрын баталгаатай, 24 цагийн хяналтын GPS системтэй 300 автоцистерн ажиллаж, чанартай шатахууныг тээвэрлэн хэрэглэгчдэд хүргэж байна. Түүнчлэн бүтээгдэхүүнээ чанарын баталгаатай хүргэх үүднээс агуулахуудад байрлах 9 лабораторид шинжлэн баталгаажуулж байна.

- Шатахууныг хүлээн авахаас хэрэглэгчид хүрэх хүртэл хадгалалт, тээвэрлэлт, ачилт/ буулгалтын бүх шат дамжлагыг технологи, аюулгүй ажиллагааны шаардлагыг бүрэн хангасан мэргэжлийн баг гүйцэтгэж байна.
- Хадгалалт, нөөцийн хамгийн том сүлжээ (3-6 төрлийн шатахуун хадгалах боломжтой, 200 сая гаруй литрийн багтаамж бүхий 36 газрын тосны бүтээгдэхүүний агуулах)
- Стандарт хэмжилзүйн газрын баталгаатай, 24 цагийн хяналтын GPS системтэй 300 автоцистерн
- Өөрийн агуулахуудад байрлах 9 лаборатори

- Төсөл хэрэгжүүлэгч нь хамгийн чанартай бүтээгдэхүүнийг, хамгийн өргөн сүлжээгээр буюу орон даяар байрлах 400 орчим шатахуун түгээх станцаар дамжуулан 24/7 цагийн горимд найдвартай, тасалдалгүй хүргэж байна.

Төсөл хэрэгжүүлэгч аж ахуйн нэгж, байгууллага: НИК ХХК

Хүснэгт 1. Төсөл хэрэгжүүлэгчийн мэдээлэл

Аж ахуйн нэгжийн нэр	"НИК" ХХК
Улсын бүртгэлийн дугаар	9011250037
Регистрийн дугаар	2075261
Улсад бүртгүүлсэн	2005.10.22
Үйл ажиллагааны чиглэл	<ul style="list-style-type: none"> • Нефть, нефтийн бүтээгдэхүүн шингэрүүлсэн хийн гадаад, дотоод худалдаа • Нефтийн тоног төхөөрөмжийн худалдаа, засвар үйлчилгээ • Автомашины засвар үйлчилгээ Агуулах, шатахуун түгээх станц барих, засварлах
Хаяг	Ерөнхий сайд Амарын гудамж-7 Петровис компанийн байр
Утас	Сүхбаатар дүүрэг Улаанбаатар хот 14201, Монгол улс
Холбогдох мэргэжилтний мэдээлэл	+976 11-330505
	Баян-Өлгий аймгийн НХС-ын ХАБ А.Бекмурат
	Утас: 99422088

2.2. ТӨСЛИЙН БАЙРШИЛ

Баян-Өлгий аймгийн Өлгий сумын 4 баг, Өлгий Бугат сум явах авто зам дагуу Өлгий хотоос баруун урд зүгт төслийн талбайн оршиж байна.

Зураг 1.Төслийн талбайн одоогийн зураг

"НИК" ХХК-ИЙН БАЯН-ӨЛГИЙ АЙМГИЙН ӨЛГИЙ СУМЫН НУТАГ ДЭВСГЭРТ БАЙРЛАХ "ГАЗРЫН ТОСНЫ БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ АГУУЛАХ" ТӨСЛИЙН 2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Зураг 2. Төслийн талбайн байр зүйн зураг

2.3. ТӨСЛИЙН ХҮЧИН ЧАДАЛ

Газрын тосны бүтээгдэхүүний агуулах нь А-80, Аи92, Аи95, Дт, Евро Дт төрлийн шатахуун хүлээн авч зориулалтын саванд шатахууныг нөөцлөн хадгалдаг. Нийт 5 ширхэг ил босоо савтай. Тус савнууд нь хаалт крант болон амьсгалах клапан, цэвэрлэгээний люк, сифон хаалт, галын хөөсний камер, хөргөлтийн шугам зэрэг тоног төхөөрөмжөөр тоноглогдсон.

Хүснэгт 2. Агуулахын хадгалах савуудын хүчин чадал

Багтаамж	Зориулалт
700 м ³ 2ш	ДТ,А-80,Аи-92, Ай-95
400 м ³ 2ш	
300 м ³ 1ш	

- Агуулах нь 50 нэр төрлийн тос тосолгооны материал хүлээн авч зориулалтын агуулах складад хадгалдаг.
- Агуулах нь нэгэн зэрэг 2 автоцистерн хүлээн авах технологийн шийдэлтэй байна.
- Агуулах нь А-80, Аи-92, Аи-95, Дизель түлш төрлийн шатахуунуудад зориулалтын тоног төхөөрөмжөөр шатахууны чанар байдалд шинжилгээ хийдэг.

Шатахууныг нөөцлөн хадгалах сав, савны парк:

Энэ байгууламж нь шатахууныг хүлээн авч хадгалах, тээврийн хэрэгслийг шатахуунаар цэнэглэхэд байнгын нөөц бий болгох зориулалттай барилга байгууламжийн цогцолбор юм.

Савны үндсэн хийцийн ашиглалтын нөхцөл нь 2000 Па даралт, 25 Па сийрэгжилт, 8 баллын газар хөдлөлийн чичирхийлэл болон -400С-ээс +400С температурын орчинд тэсвэртэй.

Шатахуун хадгалах ган савны ерөнхий шаардлагыг MNS 4628-98-д заасны дагуу тогтооно. ШТМ хадгалах, нөөцлөх сав нь дараах үндсэн шаардлагыг хангасан байна. Үүнд:

- Техникийн шаардлага хангаж тэгш, зөв суурилагдсан, өнгө будаг шинэ галын, хөдөлмөр хамгааллын тэмдэглэл хийгдсэн, дугаарлагдсан байна.
- Сав нэг бүрийн үндсэн өндрийг тогтоож, жил бүр энэ хэмжээг хянан баталгаажуулж байна.
- Савны тоноглолууд (амьсгалах клапан, хэмжих хэрэгслүүд, хлопушка, хаалт, арматур, галын хэрэгсэл) бүрэн хэвийн ажиллагаатай байна.
- Сав нь нэвчилт шүүрэлтгүй, битүүмжлэл сайтай байна.
- Техник технологийн дагуу дамжуулах хоолойтой холбогдсон, орлого зарлага хийх боломж хангагдсан, шугам хоолой, холболтууд бүрэн битүүмжлэгдсэн байна.
- Бүтээгдэхүүн хадгалах савнаас зарлагын хоолойгоор гарахгүй үлдэх үлдэгдлийн хэмжээг сав нэг бүрээр гаргасан байх ба энэхүү хэмжээг төлөвлөлтөд ашиглана.
- Техник ашиглалтын паспорт бүрэн хөтлөгдсөн байна.
- Сав тус бүрд эрх бүхий байгууллагаар хийлгэж батлуулсан оноолтын хүснэгттэй байх, савны багтаамжид нөлөөлөхүйц хонхорхой, хэв гажилтгүй байх ёстой.

- Давхар болон дан ханатай савны гэмтлийг илрүүлэх боломжоор хангасан байх бөгөөд 5 жил тутамд саванд металл хийцийн ашиглалтын нөөцийн шалгалтыг эрх бүхий байгууллагаар хийлгэж уг савыг цаашид ашиглах зөвшөөрлийг албан ёсоор авсан байна.

Шатахуунаар бохирдсон хур борооны усыг зайлуулах цооног:

Шатахуун хадгалах агуулах нь Монгол улсын стандарт, агуулахын барилга байгууламж, тоног төхөөрөмжийн техникийн ерөнхий шаардлагын дагуу бохир хуримтлуулах цооногтой байх ёстой байдаг. Дээр дурдсан нормд заасны дагуу бохир ус цуглуулах талбай нь нефть бүтээгдэхүүний агуулахын талбайд асгарсан шатахуунаар бохирдсон хур борооны усыг зайлуулах, цуглуулах цооног юм. Энэ нь хамгийн том савыг нэг удаа усаар нэг цаг тасралтгүй шүршихэд үүсэх усыг цуглуулахад хүрэлцэхүйц бөгөөд мөн хамгийн том савны багтаамжаас 15%-иар их байхаар буюу 800м³ багтаамжтай байхаар шийдэж өгсөн.

Зураг 3. Бохирдсон хур борооны ус зайлуулах цооног

Тус газрын тосны бүтээгдэхүүний агуулахын хувьд агуулахын нийт талбайн 70% хатуу хучилттай, шатахуун ачих, буулгах талбай нь шатахуун болон дизель асгарах үед энэ нь хөрсөнд шууд шингэх аюул багатай, асгарсан бүтээгдэхүүнийг ус болон хур борооны усаар угаагдаад гарах бохирыг ууршуулах талбайд очих байдлаар шугам хоолойгоор холбосон байна. Бохирдсон хур борооны ус зайлуулах шугамыг дээрх зургаас харах боломжтой ба тус шугамаар бохирдсон хур борооны ус дамжин цооногт орж цаашлан ууршуулах талбайд хуримтлагддаг байхаар зохицуулжээ. Цооногт хуримтлагдсан бохир усыг бохир соруулан ачилт хийлгэж байна.

Технологийн шугам хоолой

Технологийн хоолойг газрын тосны бүтээгдэхүүнд ашиглахад зөвшөөрөгдсөн, ердийн ган хоолойгоор угсрах ба холбох хэрэгсэл нь ган хоолойн шинж чанараас дутуугүй үзүүлэлт бүхий гангаар хийгдсэн байна. Сав болон шатахууны шугам хоолойн бүх хаалт, арматурууд технологийн хоолойн ажлын

дээд даралтад ажиллахаар тооцогдсон байна. Шугам хоолойг угсарч дууссаны дараа ажлын даралтыг 1.25 дахин буюу 0.9 МПа даралтыг 5 минутын туршид өгч шалгах ба дараа нь ажлын даралтын хэмжээнд бууруулан шалгалтыг үргэлжлүүлнэ.

Технологийн шугам хоолойг ил угсах нь шугамын алдагдал хяналт тавих засвар хийхэд тохиромжтой байдаг. Мөн хоолойг нарны үйлчлэлээр хэт халахаас сэргийлэх, зэврэлтээс хамгаалах зориулалтын цайвар өнгийн будгаар будсан байна.

Галын усны нөөцийн сав

Галын усны нөөцийн савыг шатахуун хадгалах сав паркын талбайн баруун талд байрлуулсан.

Шатахуун ачих /буулгах/ байгууламж

Газрын тосны бүтээгдэхүүнийг 8-н гар бүхий 4-н ширхэг ачих төхөөрөмжөөр дамжуулан нэгэн зэрэг автоцистернд ачна. Бөөний ачилт хийх талбай нь саравчтай, хатуу хучилттай юм.

Зураг 4. Ачих, буулгах талбай

Шатахуун ачихад:

- Тухайн өдөрт зарлага гаргах савны дугаарыг зохих хүмүүст мэдэгдэж чанарын шинжилгээ хийлгүүлэн ачилт эхлэхээс өмнө паспортуудыг нь авсан байна. Эрх бүхий хүмүүсийн баталсан ачилтын даалгавар, хуваарийг баримтлан эд хариуцагч нар нь аль савнаас ямар төрлийн бүтээгдэхүүнийг хэдий хэмжээтэй ачихыг урьдчилан төлөвлөсөн байна.
- Бүтээгдэхүүн тээвэрлэхээр ирсэн автоцистернүүдийн галын аюулгүйн шаардлагыг хангаж байгаа эсэхийг холбогдох үүрэг бүхий хүмүүс, торхны бүрэн бүтэн байдал, баталгаажилт, цэвэрлэгээ, ариун цэвэр, бичиг баримтын бүрдэлтийг эд хариуцагч нар тус шалгаж ачилтад орох зөвшөөрөл олгож, дараалалд оруулан, оч баригч олгоно. Зөрчилтэй автоцистернд ачаа ачихыг хориглож, замын хуудсанд нь тэмдэглэн автоцистернийг буцаана.

- Эд хариуцагч нь тогтоосон (дараалал, торхны багтаамжийн гэрчилгээ, замын хуудас, үнэмлэх) хуваарийн дагуу ачигдсан ШТМ-д чанарын паспорт болон зарлагын падааныг жолоочид хүлээлгэн өгнө.
- Хэрэв торхонд нэвчилт, шүүрэлт болон бусад гэмтлүүд үүссэн байвал уг автоцистернийг замд гарахыг хориглож, өөрийн байгууллагын холбогдох хүмүүст мэдэгдэн, шалгуулж ачааг буцаан буулгуулах арга хэмжээг авхуулна.
- Нефтийн бүтээгдэхүүнийг тээврийн хэрэгсэлд ачуулах болон тээвэрлэхэд гарах хэвийн хорогдлыг эрх бүхий байгууллагаас гаргасан журмын дагуу тооцоолно.

Шатахуун тээвэрлэхэд:

- Хөдөлгүүр нь хэт их халсан тээврийн хэрэгслийг агуулахад нэвтрүүлэхгүй
- Тээвэрлүүлэгч нь автоцистерн, чиргүүлийг ачаанд оруулахын өмнө үзлэг хийж MNS 5310-2011 стандартын шаардлага хангасан нөхцөлд ачаа олгоно.
- Ачилтын хувийн жинг хэмжиж, зарлагын падаанд бичилт хийн жолоочид хүлээлгэн өгнө.
- Тээвэрлэгч нь энэхүү стандартын шаардлагыг хангасан тээврийн хэрэгслээр ачааг тээвэрлэх бөгөөд зориулалтын бус газарт ачаатайгаар удаан хугацаагаар зогсох /хоноглох/-ыг хориглоно.
- Тээвэрлэлтийн явцад гарсан хохирол зөрчлийг тээвэрлэгч бүрэн хариуцна.
- Чанарын паспортад бүтээгдэхүүний 20 градус дахь хувийн жинг тэмдэглэнэ.

Шатахуун болон дизель хадгалах

Газрын тосны ба түүний бүтээгдэхүүнийг босоо хэлбэрийн ган саванд хадгалдаг. Босоо савны хийц тус бүрийн /дээвэр, хана, шал/ гангийн зузаан болон хатуулгийн хэмжээ ба гагнуурын оёдлын битүүмжлэл нь ашиглалтын шаардлага хангаж ашиглах боломжтой нь батлагдан гарсан байна.

2.4. ТӨСЛИЙН ДЭД БҮТЦИЙН ХӨГЖИЛ

Газар ашиглалт: Тухайн төсөл хэрэгжиж буй газар нь Баян-Өлгий аймгийн Өлгий сумын 4-р багийн нутаг дэвсгэрт байрлах ба талбай нь нийт 1 га талбайг хамарна.

Тус агуулах нь Баян-Өлгий аймгийн Засаг даргын 2003 оны 157 дугаар захирамжаар 1 га талбайг Нефтийн агуулахын зориулалтаар эзэмшдэг.

Цахилгаан хангамж: Агуулах нь төвийн цахилгааны нэгдсэн сүлжээнд холбогдсон.

Зам харилцаа: Гадна зам талбайн орчин сайтай. Төв замаас агуулах хүртэл хатуу хучилттай зам, агуулахын гадна талд хатуу хучилттай автомашины зогсоолтой.

Халаалт: Агуулахын ажилчдын байр, харуулын байр нь зориулалтын цахилгаан халаалтаар халдаг.

Усан хангамж: Гүний худагтай, ажилчид баллонтой зөөврийн усаар усаа хангагддаг. 2 жил тутамд 1 удаа усны нөөцийн саван дахь усыг сэлбэдэг. /Зураг 5/

Зураг 5. Агуулахын гүний худгийн байршил

БҮЛЭГ 3. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ТӨЛӨВ БАЙДАЛ

Газрын тоосны бүтээгдэхүүний агуулах болон ШТС-ын байгаль орчны төлөв байдлыг доор үзүүлэв.

Байгаль орчны төлөв байдлын тодорхойлолт	
Газрын гадарга, байр зүй	Судалгааны талбай нь Монгол орны физик газарзүйн мужлалтаар Алтайн уулархаг их муж, Монгол Алтайн мужийн Монгол Алтайн баруун тойрогт хамаарагдана. Энэ бүс нутаг нь д.т.д 1437-1870 орчим метрийн өндөрт байрлах ба энэ орчимд газрын гадаргын налуужилт 0-14.62 градус байна. Газар хөдлөлтийн хувьд MSK-64 шатлалын 8 баллын бүсэд хамаарагдаж байгаа бол газрын гадаргын налуужилтын хувьд 5.61-26.32 градусын налууд байрлаж байна. Судалгааны талбай орчимд газрын гадаргын налуужилтаас үүсэх эрсдэл бага байгаач газар хөдлөлтийн хохиролтой (damaging) бүсэд хамаарна. Газар хөдлөлтийн энэ орчимд газар хөдлөлтийн давтамж нь 1000 жилд нэг удаа тохионо. Судалгааны талбайд ойр байрлах объектуудын хувьд талбайгаас 100-150 м хүртэлх зайд Тэс Петролиум ХХК-ийн шатахуун түгээх станц, агуулах, Рысжан ХХК-ийн шатахуун түгээх станц, айл төв зам, эзэнгүй блокон сууц айл өрх, Авто засварын газар тус тус байрлаж байна.
Уур амьсгалын нөхцөл	Судалгааны талбай орчмын уур амьсгалын ерөнхий нөхцөлөөр Монгол Алтайн нурууны бүсэд байдаг мөнх цастай, өндөр уул хадтай, шовх сарьдаг, гол мөрний сав газар ихтэй, далайн түвшнээс дээш 1301-4374 метр өндөрт оршдог. 2020 оны цаг агаарын ерөнхий байдлаас үзэхэд хамгийн хүйтэн сар нь нэгдүгээр сар бөгөөд -35.6 - (-41.6) градус хүйтэн байсан бол хамгийн дулаан долоодугаар сар ба нутгийн захын өндөрлөг газарт орших Алтай, Толбо, Өлгий, Буянт, Булган, Дэлүүн сумдын нутгаар дулаан өдрийн температур +25.6 – (+28.8) градус хүрч дулаарсан. Хур тунадасны хувьд хамгийн их хур тунадас уур амьсгалын олон жилийн дунджаар 7 дугаар сард 82.8 мм хүрдэг бол 2020 оны байдлаар 82.1 мм тунадас унасан байна. Баян-Өлгий аймгийн нутагт салхины байдлаар баруун болон баруун хойд зүгийн салхи зонхилдог бөгөөд энэ нь хотгор гүдгэрээс хамаардаг. Тус аймгийн 2020 оны салхины дундаж хурд 2-4м/с байна.
Агаар, дуу чимээ	Судалгааны талбайд 2021 оны 7 сарын 10-ны өдөр хийж гүйцэтгэсэн дуу чимээний хээрийн хэмжилт судалгаагаар MNS4585:2017-ийн зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээнээс давж ажиглагдсан. Энэ нь судалгааны талбай нь авто зам дагуу байрладаг ба энэ орчимд авто замын хөдөлгөөнд оролцох машин, мотоциклын дуу чимээ, байгалийн гаралтай хүчтэй салхитай байсантай холбоотой. Мөн судалгааны талбайн ойр орчмын агаарын чанарыг тодорхойлохдоо Өлгий сумын цаг уурын харуулын 7 сарын орчны шинжилгээний өгөгдлийг ашигласан. Судалгааны талбай орчмын агаарын чанарын мэдээнээс үзэхэд агаар дахь хүхэрлэг хийн (SO ₂) 20 минутын дундаж агууламж болон азотын давхар ислийн дундаж агууламжууд тус тус зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээнд буюу MNS 4585:2016 стандартын хүлцэх агууламжаас хэтрээгүй байна.
Ус	Төслийн талбайн гадаргын ус болон гүний усны өнөөгийн төлөв байдлыг тодруулах зорилгоор хээрийн судалгааг 2021 оны 7 дугаар 10-нд төслийн талбайд хийж гүйцэтгэлээ. Төслийн талбайд хийсэн хээрийн хэмжилтийн үед судалгааны талбайгаас зүүн зүгт 1.2 км зайд Ховд гол байрлаж байсан. Усны сан бүхий газар, усны эх үүсвэрийн онцгой болон энгийн

"НИК" ХХК-ИЙН БАЯН-ӨЛГИЙ АЙМГИЙН ӨЛГИЙ СУМЫН НУТАГ ДЭВСГЭРТ
БАЙРЛАХ "ГАЗРЫН ТОСНЫ БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ АГУУЛАХ" ТӨСЛИЙН
2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

	<p>хамгаалалтын, эрүүл ахуйн бүсийн дэглэмийг мөрдөх журмаар төслийн талбайн ойр орчим байрлах Ховд голын онцгой болон энгийн хамгаалалтын бүсийг тогтоож үзэхэд төслийн талбай нь усны сан бүхий газар, усны эх үүсвэрийн онцгой болон энгийн хамгаалалтын бүсэд байрлахгүй болох нь тогтоогдож байна.</p>
Хөрс	<p>Судалгааны талбай нь Монгол орны физик газарзүйн мужлалаар Монгол Алтайн уулархаг их мужийн Монгол Алтайн баруун тойрогт хамрагдаж байна. Төслийн талбайн хөрсний өнөөгийн төлөв байдлыг тодруулах зорилгоор хээрийн судалгааг 2021 оны 07 дугаар 10нд төслийн талбайд хийж гүйцэтгэлээ. Төслийн талбайд хийсэн хөрсний хээрийн судалгааны болон лабораторийн шинжилгээний дүнгээс үзэхэд уг талбай нь өндөр уулын сул хөгжилтэй хөрстэй, сул шүлтлэгээс шүлтлэг урвалын орчинтой, ургамалд ашиглагдах шим тэжээлийн бодисын агууламж багаас дунд зэрэг, үржил шимийн үзүүлэлт буюу ялзмагийн агууламж бага, дунд зэргийн карбонаттай, элсэнцэр механик бүрэлдэхүүнтэй, үржил шимийн ерөнхий түвшин бага, хүнд металлын бохирдолгүй хөрстэй байна.</p>
Ургамал	<p>Төслийн талбайд 2021 оны 7 сарын 10нд хийсэн хаврын судалгаагаар тухайн орчинд баглуур – хялганат, баглуур – хялгана – таанат бүлгэмдэл, жижиг сөөг сөөгөнцөр оролцсон чулуурхаг хялгана - шарилжид бүлгэмдлийг дагаж 12 овгийн 20 гаруй төрөл хамаарагдах 31 зүйл ургамал тохойлдох боломжтой байна. Тухайн орчинд хуулиар хамгаалагдсан болон нэн ховор, ховор ургамлын төрөл зүйл тохиолдоогүй болно. Ургамалжлын зүйлийн бүрэлдэхүүнийг тодорхойлохдоо зүйлийн бүрэлдэхүүнийг флорын баялаг тодорхойлох аргаар бүртгэж, зүйлийн латин, Монгол нэрийг (Грубов,1982) бүтээлд зааснаар тус тус нэрлэсэн. Ургамлын өсөлтийг тодорхойлохын тулд өндрийг сантиметрийн хэмжээст шугамаар газрын хөрснөөс дээш 0см-ийн өндөрт хэмжсэн. Монгол Алтайн уулын хээрийн тойрог: Энэ тойрог нь Таван Богд уулаас эхлээд Монгол Алтайн нурууны Говийн гүн рүү шургаж орох зүүн шувтаргын уулсыг дуусталх Аж богд, Жаргалант Хайрхан, Хасагт Хайрхан, Дарвийн нуруу, Хар Азарга, Тайшир, Баатар Хайрхан зэрэг салбар уулсыг хамаарна. Ургамлын аймгийн хувьд нийт 1662 зүйлтэй (Urgamal et al. 2016; Oyuntsetseg et al. 2017) ба зөвхөн энд тохиолдох 221 зүйл (Urgamal et al. 2016) ургамал байна.</p>
Амьтан	<p>Судалгааны талбайн амьтдын судалгааны хээрийн хэмжилтийн үед хот газрын шувууд тохиолдсон. Төслийн талбайн ойр орчмын нутаг нь суурин газар учир, хүн амын төвлөрөл, машин механизмын хөдөлгөөн зэргээс үүдэн энэ орчимд томоохон зэрлэг амьтад тааралдахгүй, харин хот газрын нохой шувууд тохиолдох боломжтой юм.</p>

**"НИК" ХХК-ИЙН БАЯН-ӨЛГИЙ АЙМГИЙН ӨЛГИЙ СУМЫН НУТАГ ДЭВСГЭРТ
БАЙРЛАХ "ГАЗРЫН ТОСНЫ БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ АГУУЛАХ" ТӨСЛИЙН
2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

<p>Тусгай хамгаалалттай газар нутаг</p>	<p>Судалгааны талбай орчмын улсын болон орон нутгийн ТХГН-ийн судалгааг өмнө нь хийгдэж байсан суурь судалгаа, мэдээ мэдээлэл болон Монгол улсын ТХГН-ийн мэдээллийн санд байршуулсан орон зайн мэдээ, мэдээллийн тусламжтайгаар хийж гүйцэтсэн. Үүний үр дүнд бидний судалгааны талбай буюу нефтийн агуулах болон ШТС-аас хамгийн ойр орших орон нутгийн ТХГН нь зүүн-хойд зүгт 10.3 км зайд орших “Бугын голын урд хойд хөндий” нэртэй сумын ОНТХГН байна. Тус сумын ОНТХГН-ийг 2003 оны 4 сарын 13-ны өдөр сумын орон нутгийн тусгай хамгаалттай газар нутаг болгохоор шийдвэрлэжээ. Мөн төслийн талбай байрлах Өлгий суманд улсын тусгай хамгаалалт бүхий газар байдаг ба төслийн талбайгаас баруун – өмнө зүгт 86.5 км зайд орших “Алтай таван богд” байгалийн цогцолбор газар юм. Уг улсын тусгай хамгаалалт бүхий газар нь Баян-Өлгий аймгийн Улаанхус, Цэнгэл, Өлгий, Алтай сумдын нутгийн баруун талын улсын хил дагуу байрласан газрыг хамардаг бөгөөд 1996 оны 5 сарын 28-ны өдөр УИХ-ын 43-р тогтоолоор тусгай хамгаалалтад авсан.</p>
---	--

БҮЛЭГ 4. ТӨСЛИЙН ГОЛ БОЛОН БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛҮҮД, БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭ

4.1. УУР АМЬСГАЛЫН ХҮЧИН ЗҮЙЛСЭЭС ҮҮСЭХ НӨЛӨӨЛЛИЙН ҮНЭЛГЭЭ

Төслийн үйл ажиллагаанд уур амьсгалын дараах хүчин зүйлсийг тооцоогүйгээс Газрын тосны агуулах газрын тос, түүний бүтээгдэхүүнийг хүлээн авах, хадгалах, ачих үед сөрөг нөлөөлөл үзүүлнэ. Үүнд:

- Гаднах агаарын тооцооны температур /хамгийн хүйтэн хоног, салхивчны тооцоо, хамгийн халуун үе/
- Ул хөрсний хөлдөлт, гэсэлтийн нормативд гүн /хөрсний шаварлаг, элсэнцэр, жижиг ширхэгт элсэн хөрс, том ширхэгт элсэн хөрс, хэвтээ гадарга дээрх цасны ачаалал/
- Салхины тооцооны их хурд /1-10 жилийн салхины тооцооны хурд/
- Салхины шахац /1-5жил/

4.2. АГААРЫН ЧАНАРЫН ХҮЧИН ЗҮЙЛСЭЭС ҮҮСЭХ НӨЛӨӨЛЛИЙН ҮНЭЛГЭЭ

Агуулахын үйл ажиллагаанаас агаар орчинд үзүүлэх голлох сөрөг нөлөөллийг нефтийн бүтээгдэхүүний ууршилт болон автомашины хөдөлгүүрээс ялгарах утаан дахь хорт нэгдлүүд үүснэ. Ууршсанаар нүүрстөрөгч, хүхрийн нэгдлүүд, азотын нэгдлүүд дэгдэх хэт халуун агаарт шаталт үүсгэх, дизель түлш, бензиний уур ялангуяа алкендууд алдагдах зэрэг сөрөг нөлөөлөл үүсэх ба агаар дахь хүчилтөрөгчийн хэмжээг багасгах, нүүрсхүчлийн болон хүхэрт устөрөгчийн, аммиакийн хэмжээг эрс ихэсгэхэд хүргэнэ.

Нефтийн бүтээгдэхүүний ууршилт: Агуулахын үйл ажиллагааны явцад хүний үйл ажиллагаанаас үүдэлтэй агаар бохирдуулагч эх үүсвэрийн нэг нь нефтийн бүтээгдэхүүний ууршилт юм.

Нефтийн бүтээгдэхүүний ууршилт нь шингэний гадаргуугаас уур үүсэх процесс бөгөөд өөрөөр хэлбэл шингэнээс уурын фазад шилжих үйл явц юм. Нефтийн бүтээгдэхүүний ууршилтын процесс нь нийлмэл процесс бөгөөд найрлага дахь нүүрстөрөгчид нь тодорхой дарааллаар ууршилтад ордог байна. Ууршилтыг дотор нь статик, динамик гэж ангилж үзэж болно.

Ууршиж буй шингэн ба хүрээлэн байгаа орчин нь бие биетэйгээ харьцангуй хөдөлгөөнгүй байгаа нөхцөлд явагдах ууршилтыг статик ууршилт гэх бөгөөд харин хөдөлгөөнтэй байгаа нөхцөлд явагдах ууршилтыг динамик ууршилт гэнэ. Статик ууршилтыг нефть ба нефтийн бүтээгдэхүүний хадгалалтын үед явагдах ууршилтаар төлөөлөн авч үзэж болох бол динамик ууршилтыг нефтийн бүтээгдэхүүнийг тээвэрлэх болон борлуулах үеийн гэж үзэж болно.

Нефтийн бүтээгдэхүүний ууршилт нь агаар ба дулаан солилцлын нөхцөл, агаар дахь уурын диффузын коэффициент, ханасан уурын даралт гэх мэт олон хүчин зүйлсээс хамаардаг. Бүх төрлийн нефтийн бүтээгдэхүүн нь хадгалалт ба ашиглалтын үед тодорхой хэмжээгээр ууршдаг байна. Иймд нефтийн бүтээгдэхүүний ууршилтын хэмжээг Монгол улсад мөрдөж байгаа нефтийн

бүтээгдэхүүний хэвийн хорогдлын нормыг тооцох журмын дагуу тодорхойлж байх шаардлагатай.

Агаарт дэгдэх нэгдлүүд, хүлцэх агууламж: Нефтийн бүтээгдэхүүн агаарт ууршихад хүний биед хортой олон тооны дэгдэмхий бодисууд ялгаруулдаг ба хүлцэх хэмжээнээс хэтэрсэн тохиолдолд хүний биед сөрөг нөлөөллүүдийг үзүүлдэг байна. Агаарт бензиний уур 0.03% болсон үеэс хүн мэдэрч эхлэх ба ийм агаараар хүн удаан амьсгалбал мэдрэлийн олон хэлбэрийн гэмтэл, булчин сулрах, ядрах, эцэж турах, хоолонд муудах зэргээр өвчилнө. Хэрэв агаарт бензиний уур 0.07-0.28% хүртэл хүн 15 минутад, 1.15-2.20% хүртэл 3 минут 2.2%-иас дээш гарвал 10-22 секундэд хордож цаашилбал үхэлд хүргэх аюултай байдаг байна.

Нефтийн бүтээгдэхүүнд байдаг зарим нэгдлүүдийн үзүүлэх нөлөөллийг дурдъя. Үүнд:

- **Нүүрстөрөгчид** Нефтийн бүтээгдэхүүний ууршилтаас үүссэн нүүрстөрөгчийн компонентууд нь юуны өмнө төв мэдрэлийн системийг гэмтээж ялангуяа дунд тархийг гэмтээхээс гадна зүрх судасны системийн үйл ажиллагааг доголдуулж, цусан дахь эритроцит, гемоглобины хэмжээг багасгадаг.
- **Бензин** Энэ нь голчлон төв мэдрэлийн системийг гэмтээх, зүрх судасны үйл ажиллагааг доголдуулахаас гадна элэгний үйл ажиллагаа, организмын иммунобиологийн идэвхийг сааруулна. Бензиний ууршилт $10\text{мг}/\text{м}^3$ болсон үед мэдрэгдэх бөгөөд зөвшөөрөгдөх дээд агууламж нь $1.5\text{мг}/\text{м}^3$ байдаг.
- **Вензол** Энэ нь мансууруулах бодисын төрөлд багтах ба хүний мэдрэлийн систем, цусыг хордуулах агаад их дозоор удаан үйлчилбэл мэдрэл саатах хүртэл нөлөөлөл үзүүлнэ. Хүлцэх агууламж $2.4\text{мг}/\text{м}^3$ байна.
- **Хүхэртүстөрөгч** Энэ нь төв мэдрэлийн системийн гэмтээх үйлчилгээтэй бөгөөд $1000\text{мг}/\text{м}^3$ –ээс дэш агууламжаар үйлчилбэл үхэлд хүргэх аюултай. Агаарт байж болох хүлцэх хэмжээ $0.008\text{мг}/\text{м}^3$ болно.
- **Хүхрийн диоксид** Энэ нь дээд мэдрэлийн системийн гэмтээх үйлчилгээтэй бөгөөд их дозоор төдийгүй бага дозоор удаан амьсгалбал амьсгалын замын эрхтнүүдийг гэмтээнэ. Нэг удаагийн хамгийн дээд агууламж $3\text{мг}/\text{м}^3$, хоногийн зөвшөөрөгдөх дээд агууламжийг $0.085\text{мг}/\text{м}^3$ байхаар нормчилно.
- **Бенз (а) пирен** Энэ нь химийн канцероген бодис юм. Агаарт байж болох хүлцэх дээд хэмжээ нь $0.1\text{мг}/100\text{м}^3$ -ээс бага байх ёстой.

Хүснэгт 3. Автомашин асаалттай байх үеийн ялгаруулах хийн хэмжээ

Бохирдол	Автомашин асаалттай, сул зогсолттой байх үед	Машин хурдтай явж байх үед ($60\text{км}/\text{цагаас}$ дээш)	Машин тойргоор эргэх үед	Машины хурд саарч байх үед ($60\text{км}/\text{цагаас}$ дээш)
CO (%)	4- 500	< 1-8	1-7	2-9
HC, C ₆ H ₁₄ (ppm)	500-1000	50-80	200-800	3000-12000
NO _x (ppm)		1000-4000	1000-3000	5-5 0

**"НИК" ХХК-ИЙН БАЯН-ӨЛГИЙ АЙМГИЙН ӨЛГИЙ СУМЫН НУТАГ ДЭВСГЭРТ
БАЙРЛАХ "ГАЗРЫН ТОСНЫ БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ АГУУЛАХ" ТӨСЛИЙН
2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

Агаарт орчны бохирдлыг багасгах чиглэлээр манай оронд сүүлийн үед судалгаа шинжилгээ их хийгдэж байгаа бөгөөд автомашины янданд утаа шүүгч, гүйцээн исэлдүүлэгч тавих талаар бодит алхам гарч байна.

БҮЛЭГ 5. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТУХАЙН ЖИЛИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ГОЛ ЗОРИЛТ

БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТУХАЙН ЖИЛИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ГОЛ ЗОРИЛТ

Төслийн үйл ажиллагаанаас төсөл хэрэгжих бүс нутгийн байгаль орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг хамгийн бага байлгах, байгаль орчинд үзүүлэх аливаа сөрөг нөлөөллөөс зайлсхийх, урьдчилан сэргийлэх, төсөл хэрэгжих орчинд бий болж болзошгүй сөрөг нөлөөллийг илрүүлэх, тэдгээрийн үр дагаврыг хянах үүрэгтэй.

Энэхүү байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөөнд Баян-Өлгий аймгийн Өлгий сумын нутаг дэвсгэрт байрлах "Газрын тосны бүтээгдэхүүний агуулах" төслийн үйл ажиллагаанаас байгаль орчинд нөлөөлөх нөлөөллүүдийг бууруулах арга хэмжээ, шаардагдах хөрөнгө зардал, дагаж мөрдөх дүрэм журам, стандартуудыг нэгтгэн үзүүлсэн бөгөөд төсөл хэрэгжүүлэгч төслийн хэрэгжүүлэх нийт хугацаанд энэхүү үнэлгээгээр тогтоогдсон гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд, тэдгээрийг арилгах бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөг хэрэгжүүлж ажиллах үүрэгтэй.

ЭРХЗҮЙН ҮНДЭСЛЭЛ БА ГОЛ ШААРДЛАГА

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө (БОМТ) нь төсөл хэрэгжих нутаг дэвсгэрийн байгаль орчныг хамгаалах, зүй зохистой ашиглах, ногоон байгууламж байгуулах төлөвлөгөө, стратегийн үнэлгээний зөвлөмжийн хэрэгжилтийг хангах, сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах, урьдчилан сэргийлэх, төсөл хэрэгжих орчинд бий болж болзошгүй сөрөг үр дагаврыг хянах, илрүүлэх үндсэн зорилго бүхий эрхзүйн баримт бичиг юм. БОМТ нь байгаль хамгаалах төлөвлөгөө, орчны хяналт-шинжилгээний хөтөлбөрөөс бүрдэнэ.

БОМТ-г боловсруулахдаа Монгол улсын "Байгаль орчныг хамгаалах тухай" болон "Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай" хуулиуд, Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2019 оны 10 сарын 29-ны өдрийн А/618 дугаар тушаалын 2 дугаар хавсралтаар баталсан "Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах аргачлал"-г удирдлага болголоо.

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө нь:

1. Байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөө
2. Орчны хяналт-шинжилгээний хөтөлбөрөөс бүрдэнэ.

Иймд төслийн 2024 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний нийт зардал 4 437.5 мян.төг юм.

Хүснэгт 4. БОМТөлөвлөгөөний зардлын задаргаа /мян.төг/

№	Ажлын нэр	Зардал
1	Байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөөний зардал	2 437.5
2	Байгаль орчны хяналт-шинжилгээний хөтөлбөрийн зардал	825.0
2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ НИЙТ ЗАРДАЛ		3 262.5

5.1. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫГ ХАМГААЛАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Энэхүү байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөө /БОХТ/ нь төслийн үйл ажиллагаанаас байгаль орчин, хүн амд үзүүлж болзошгүй сөрөг нөлөөллүүдээс

**"НИК" ХХК-ийн Баян-Өлгий аймгийн Өлгий сумын нутаг дэвсгэрт
байрлах "Газрын тосны бүтээгдэхүүний агуулах" төслийн
2024 оны байгаль орчны менежмент төлөвлөгөө**

урьдчилан сэргийлэх, бууруулах арга хэмжээнүүдийг шаардагдах хөрөнгө зардал, хугацаа, давтамж, баримтлах дүрэм журам, стандартуудын хамт нэгтгэн харуулж буй төсөл хэрэгжүүлэгчийн заавал хэрэгжүүлж, мөрдөж ажиллах ёстой баримт бичиг юм.

Байгаль орчныг хамгаалах арга хэмжээнүүдийг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлыг холбогдох журам, ерөнхий үнэлгээний дүгнэлтэд заасан шаардлагын дагуу урьдчилсан байдлаар тодорхойлж тусгав. Эдгээр зардлууд нь байгаль орчныг хамгаалах ажлын шууд зардлууд ба түүнтэй холбогдох бусад зураг төслийн буюу туслах ажлуудын зардал ороогүй.

Энэхүү төлөвлөгөөнд тусгасан байгаль орчныг хамгаалах арга хэмжээнүүд нь зөвхөн "НИК" ХХК-ийн Баян-Өлгий аймагт хэрэгжүүлж буй агуулахын төслийн үйл ажиллагаанд зориулагдсан болно. Төслийн хүчин чадал өөрчлөгдөх, нэмэгдэх бүрд төлөвлөгөөнд нэмэлт тодотгол хийлгэж байх шаардлагатай. Мөн энэхүү БОХТ-ний ихэнх хэсэг Байгаль орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөртэй нягт уялдах тул төслийн хэрэгжилтийн бүхий л хугацааны туршид газрын доорх ус, хөрсний чанар, ургамалжилт, амьтны аймагт гарч байгаа өөрчлөлтүүдийг тухай бүрд нь шинжилж, холбогдох арга хэмжээг жил бүрийн байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх төлөвлөгөөндөө тусган хэрэгжүүлж байх шаардлагатай.

Төсөл хэрэгжүүлэгч нь Байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөөний хүрээнд дараах арга хэмжээнүүдийг хэрэгжүүлж ажиллах хэрэгтэй.

- БОХТ-ний хэрэгжилтийн талаарх тухайн жилийн хяналт, судалгаа шинжилгээгээр төсөл хэрэгжиж буй нутаг дэвсгэр, түүний ойр орчмын нутаг дэвсгэр дэх бүх сөрөг өөрчлөлтүүдэд дүгнэлт хийх ажлыг байгаль орчны хяналт шинжилгээний ажлын үр дүнгүүдэд үндэслэн хийх;
- БОХТ-ний биелэлтийг дүгнэхдээ тухайн жилийн хяналт, судалгаа шинжилгээгээр төрийн захиргааны төв болон орон нутгийн байгууллагуудын холбогдох хяналтын байцаагч нар, ард иргэдээс тавих шаардлага, хүсэлтийг хэрхэн хангасныг мөн авч үзэх;
- БОХТ-ний биелэлтийн үр дүнгийн жил бүрийн тайланг тухайн оны 11 дүгээр сарын 15-ны дотор Баян-Өлгий аймгийн Байгаль орчны газар, Өлгий сумын оршин суугчдад танилцуулж, хэлэлцүүлэх ажлыг зохион байгуулах;

Хүснэгт 5. Байгаль орчныг хамгаалах арга хэмжээний нийт зардал /мян.төг/

№	Байгаль орчныг хамгаалах арга хэмжээ	Нийт зардал
1	Байгаль орчинд нөлөөлөх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө	650.0
2	Ногоон байгууламж байгуулах төлөвлөгөө	325.0
3	Нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох арга хэмжээний төлөвлөгөө	-
4	Түүх соёлын дурсгалыг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	-
5	Осол, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө	275.0
6	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө	362.5
7	Удирдлага, зохион байгуулалтын чиглэлээр авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний нийт зардал	825.0
2024 оны Байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөөний нийт зардал		2 437.5

5.1.1. Байгаль орчинд нөлөөлөх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө

Байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлыг төсөл хэрэгжүүлэгч аж ахуйн нэгж байгууллага жил бүрийнхээ төсөвт тусгана. Байгаль орчны үндсэн бүрдэл хэсгүүд (агаар, ус, хөрс, газрын гадарга, амьтан гэх мэт)—ээр төслийн үйл ажиллагааны хугацаанд биелүүлэх ерөнхий төлөвлөгөөг тооцож гаргасан удирдах дээд байгууллагаар баталгаажуулан, хэрэгжүүлэх шаардлагатай. Мөн төлөвлөгөөнд байгаль орчин, нийгэм эдийн засагт үзүүлэх нөлөөлөл, учирч болзошгүй сөрөг нөлөөллийг бууруулах, сэргийлэх арга хэмжээ, хэрэгжүүлэх хугацаа, шаардагдах хөрөнгө зардлыг тусгасан болно.

**"НИК" ХХК-ИЙН БАЯН-ӨЛГИЙ АЙМГИЙН ӨЛГИЙ СУМЫН НУТАГ ДЭВСГЭРТ БАЙРЛАХ
"ГАЗРЫН ТОСНЫ БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ АГУУЛАХ" ТӨСЛИЙН
2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

Хүснэгт 6. Байгаль орчинд нөлөөлөх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөний зардал

Төслийн гол ба болзошгүй сөрөг нөлөө	Урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, арилгах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хүрээ	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Нийт зардал /мян.төг/	Баримтлах стандарт, аргачлал
АГААРЫН ЧАНАР					
Машин техникийн хөдөлгөөнөөс үүсэх тоосжилт, (PM10, PM2.5)	ШТС-ын гадаад орчныг зохион байгуулалтыг сайжруулах чиглэлээр хийгдэх арга хэмжээ (машин техникийн тээвэрлэлт хийх, газрын тосны бүтээгдэхүүнийг буулгах талбайг тэмдэгжүүлэх, гадаад орчныг тохижуулах)	Агуулахын эзэмшлийн талбайг хамран	2024 онд	300.0	-MNS 17.5.1.21:1992 Авто тээврийн хэрэгслийн дуу чимээ. Дуу чимээний хүлцэх түвшин хэмжих арга -Агаарын тухай хууль,
	Талбайн орчимд усалгаа, цэвэрлэгээ хийх, автомашины явалтаар үүссэн тоосонцрыг зайлуулах.	Агуулахын орчимд	2024 онд	175.0	-MNS 4585:2016 Агаарын чанар. Техникийн ерөнхий шаардлага
Агуулахад ажиллах ажилчдын ахуйн хог хаягдлын буруу хадгалалтаас үүсэх эвгүй үнэр орчинд тархах, амьдрах орчин доройтох зэрэг нөлөөлөл үзүүлж болзошгүй.	Ажилчдын ахуйн хог хаягдлыг зориулалтын сав, стандарт шаардлагад нийцүүлэн барьсан угаадасны нүхэнд цуглуулах, тээвэрлэлт, цэвэрлэгээ, ариутгалыг тогтмол хийж байх	Агуулахын орчимд	Хог хаягдлын менежментэд тусгагдсан		-MNS ISO 226:2003 Дуу чимээ- хэвийн норм, түвшний хэмжээ -MNS 4585:2016 Агаарын чанар. Ерөнхий шаардлага -Монголын агаарын чанарын стандарт (MNS)-4585:98, MNS-3384:82, MNS-3383:1982 Агаар мандал. Бохирдлын эх үүсвэр, нэр томьёо, тодорхойлолт
Тээвэрт ашиглаж буй машин техник, нефтийн бүтээгдэхүүний буруу хадгалалтаас үүсэж болзошгүй хорт хий	Газрын тосны бүтээгдэхүүний хадгалалтад тогтмол хяналт тавих, Амьсгалах клапанд болон бензин, түлш хадгалах савны битүүмжлэлд улирал бүр хяналт тавьж тохируулга хийх	Энэ чиглэлээр мэргэшсэн засварчин, хяналтын ажилтнаар хийлгэх.	Үйл ажиллагааны бүхий л үе шатанд	Газрын тосны бүтээгдэхүүний эрсдэлийн төлөвлөгөөнд тусгагдсан.	-MNS 4633 : 2006 Газрын тосны бүтээгдэхүүний хангамжийн технологи, үйл ажиллагааны аргачлал
	Дамжуулах хоолойнууд, тэдгээрийн холболтын эд ангиуд болон нээх-хаах хавхлагын битүүмжлэлийг байнга шалгаж, засвар үйлчилгээг цаг тухайд нь хийж байх	Агуулахад ажиллаж буй ажиллагсдад энэ чиглэлийн үүрэг даалгавар өгч байх, ямар нэг зөрчил гарвал удирдах албан тушаалтан, ахлан ажиллаж буй хүнд мэдээлж байх.	Үйл ажиллагааны бүхий л үе шатанд		
	Төсөл хэрэгжих хугацаанд мэргэжлийн байгууллагаар агаарын чанарт шинжилгээ хийлгэж, зөвлөгөө авч байх	Агуулахын нийт орчинд	Үйл ажиллагааны бүхий л үе шатанд	Хяналт шинжилгээний хөтөлбөрт тусгагдсан	

**"НИК" ХХК-ИЙН БАЯН-ӨЛГИЙ АЙМГИЙН ӨЛГИЙ СУМЫН НУТАГ ДЭВСГЭРТ БАЙРЛАХ
"ГАЗРЫН ТОСНЫ БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ АГУУЛАХ" ТӨСЛИЙН
2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

Төслийн гол ба болзошгүй сөрөг нөлөө	Урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, арилгах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хүрээ	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Нийт зардал /мян.төг/	Баримтлах стандарт, аргачлал
ГАДАРГЫН БОЛОН ГАЗРЫН ДООРХ УСАН ОРЧИН					
Хадгалалтын горим алдагдах буюу тусгайлан бэлтгээгүй талбайд нефтийн бүтээгдэхүүнийг ачиж буулгах байрлуулах, нефтийн бүтээгдэхүүнийг орчинд алдах улмаар энэ нь байгалийн гамшиг аюул ослын үед хур борооны усаар угаагдах, газрын доорх ус, хөрсөнд алдагдаж болзошгүй.	Агуулахын үйл ажиллагаанд байнга хяналт тавих, нефтийн бүтээгдэхүүнийг ачиж буулгах талбайд нефтийн бүтээгдэхүүн асгарсан байдалд хяналт тавих	Ажилтан албан хаагчдад энэ талын үүрэг даалгаврыг өгч байх, сургалт зохион байгуулах, самбар гаргах	Болзошгүй эрсдэлийг бууруулах арга хэмжээнд тусгагдсан		<ul style="list-style-type: none"> - MNS 13.060.50 Усны чанарын стандарт - Усны тухай хууль - 2.3.5 хавсралт, - MNS 4943:2015 Хүрээлэн буй орчинд нийлүүлэх цэвэршүүлсэн бохир ус. Ерөнхий шаардлага
	Хөрс усанд нефтийн бүтээгдэхүүн нэвчиж болзошгүй хэсгийг засварлаж ажиллах		Болзошгүй эрсдэлийг бууруулах арга хэмжээнд тусгагдсан		
	Нефтийн бүтээгдэхүүн алдагдсан тохиолдолд саармагжуулах ажлыг зохион байгуулах	Хөрсийг хусаж авах багаж, хүрз, элс, шороо зэргийг бэлдэх	Болзошгүй эрсдэлийг бууруулах арга хэмжээнд тусгагдсан		
Ахуйн бохир ус болон үйл ажиллагааны угаалга цэвэрлэгээнээс гарсан бохир усыг ил задгай асгах зэргээр хөрсний усны чанарт нөлөөлөх	Ахуйн бохир усыг хөрсөнд шууд асгахгүй байх талаар ажилчдад анхааруулж байх		Болзошгүй эрсдэлийг бууруулах арга хэмжээнд тусгагдсан		
	Асгарсан тохиолдолд бохирдсон байдлаас шалтгаалан саармагжуулах, цэвэрлэх арга хэмжээ авах	Хөрсийг хусаж авах багаж, хүрз, элс, шороо зэргийг бэлдэх	Болзошгүй эрсдэлийг бууруулах арга хэмжээнд тусгагдсан		
	Төслийн талбайд байгуулсан нүхэн жорлонг ариутгал халдваргүйжүүлэлтийг хийж хэвших, талбайн орчимд бохирдлыг тодорхойлох хяналт, шинжилгээг хийх		БОХШХ-т тусгагдсан.		
ХӨРСӨН БҮРХЭВЧ, ГАЗРЫН ГАДАРГА, УРГАМЛЫН НӨМРӨГ					
Машин механизмын хөдөлгөөн, нефтийн бүтээгдэхүүнийг ачиж буулгах үйл ажиллагааны улмаас хөрсөн бүрхэвч элэгдэл, эвдрэлд орох	Тэмдэгжүүлэх /аюулгүй ажиллагааны мэдээллийг хавсаргасан байвал сайн	Агуулахын эзэмшлийн талбай болон түүний орчны 100м-т	Агаарын бохирдлыг бууруулах арга хэмжээнд тусгагдсан.		<ul style="list-style-type: none"> - MNS 5850:2019 Хөрс бохирдуулагч бодис, элементүүдийн зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ - MNS 5342:2007 "Автомашин зогсоол, ангилал, ерөнхий шаардлага"
Ахуйн хатуу, шингэн хог хаягдлаар хөрс бохирдох	Ахуйн хатуу, шингэн хог хаягдлын цэгийг холбогдох стандарт, шаардлагад нийцүүлэн засаж тохижуулах		Хог хаягдлын менежментэд тусгагдсан		<ul style="list-style-type: none"> - УСТ 3298-91 Хот суурин газрын хөрсний ариун цэврийн үнэлгээний үзүүлэлтийн норм
Машин механизмын хөдөлгөөн, үүссэн тоос тоосонцор орчинд тархан, хөрсөн дээр бууж, бохирдол үүсгэх	Талбайн цэвэрлэгээ, усалгааг тогтмол хийх, үүсэж буй тоосонцрыг зайлуулах	Агуулахын нийт талбайг хамруулан	Агаар орчныг хамгаалах арга хэмжээнд тусгагдсан		<ul style="list-style-type: none"> - УСТ 328-91

**"НИК" ХХК-ИЙН БАЯН-ӨЛГИЙ АЙМГИЙН ӨЛГИЙ СУМЫН НУТАГ ДЭВСГЭРТ БАЙРЛАХ
"ГАЗРЫН ТОСНЫ БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ АГУУЛАХ" ТӨСЛИЙН
2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

Агуулахын аюулгүй ажиллагаа, бүрэн бүтэн байдал алдагдах зэрэг нь нефтийн бүтээгдэхүүн хөрсөнд алдагдах, хур бороо, үерийн усаар дамжин хөрсөнд тархах, хөрсний бохирдол үүсгэх	Эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөөнд тусгагдсан.				Шинжилгээнд дээж авахад тавигдах ерөнхий шаардлагууд - MNS 5918-2008 Байгаль орчин. Эвдэрсэн газрын ургамалжуулахад тавигдах шаардлага
АМЬТАН					
Гал, ослын үед дэгдсэн шатамхай нефтийн бүтээгдэхүүний хорт утаа хур тунадсаар дамжин орчны чанарт нөлөөлөх	Болзошгүй эрсдэлийг бууруулах арга хэмжээнд тусгагдсан				-MNS 5915:2008 Эвдэрсэн газрын ангилал -MNS 5914:2008 Эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлт. Нэр томьёо, тодорхойлолт
Нефтийн бүтээгдэхүүнээс идэх, амьсгалах зэрэг шууд замаар амьтдын аймагт сөргөөр нөлөөлнө	Нефтийн бүтээгдэхүүнийг хадгалах сав ёмкость, Агуулахын байрын битүүмжлэлийг сайжруулах, мэрэгч болон бусад амьтад нэвтрэх боломжийг бууруулах.	Ашиглалтын хугацаанд	2024 онд	175.0	
2024 оны Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөний нийт зардал					650.0

5.1.2. Ногоон байгууламж байгуулах төлөвлөгөө

Газрын тухай хуулийн 56.6. тоотод зааснаар Хот, тосгоны өнгө үзэмж, эрүүл ахуйн нөхцөлийг сайжруулах, газрыг хамгаалах, нөхөн сэргээх шаардлагын дагуу газар эзэмшигч нь эзэмшилд авсан газрын 10-аас доошгүй хувийг ногоон байгууламжтай байлгана. Тус төслийн талбайн нийт 1 га талбай байна. Үүнээс нийт талбайн 10 хувиас доошгүй талбайд зохих журмын дагуу мод тарьж, зүлэгжүүлэх ногоон байгууламжтай болгох шаардлагатай.

Монгол улсын барилгын норм дүрэм, ГТБ хадгалах агуулах, Шатахуун түгээх станц, галын аюулгүйн дүрэм БНБД 21-07-14-т эзэмшлийн талбайгаас 10м-ийн зай дотор үр, тариа, хөвөн, хөвөнлөг үр унадаг мод, бут тарихыг хориглоно гэж заасны дагуу төсөл хэрэгжүүлэгч нь Хөрс хамгаалах, цөлжилтөөс сэргийлэх тухай хууль"-ийн 7.2.4-р заалт “..Иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллага эзэмшлийн болон өмчлөлийн газрын 10 хувиас доошгүй талбайд зохих журмын дагуу мод тарьж, зүлэгжүүлэх”-ийн дагуу эвдэрсэн газрыг нөхөн сэргээн тохижуулах, талбайн орчимд мод бутыг тарих ажлыг ГТБ агуулахын талбайгаас 10 метрийн зайнаас гадагш хийхэд тохиромжтой.

ГТБ агуулахын орчимд ногоон байгууламжийг байгуулах, сукцесст орсон хэсэгт нөхөн сэргээлт хийхдээ олон наст өвслөг ургамлаар захын хэсгийг эмжээрлэн тарих нь байгууллагын үзэмжид тохиромжтой юм. Учир нь хөвөнлөг үр хаядаггүй өвслөг ургамал тарих галын аюулгүй байдлын дүрэмд тусгагдсан.

Төсөл хэрэгжүүлэгч нь тарьсан олон наст өвслөг ургамал бүхий ногоон байгууламжийн ургалтад анхаарал, хяналт тавих, усалгаа, тордлогоор байнга хийх, хүнд машин механизм болон хүний үйл ажиллагаагаар хугарч гэмтэх, халцарч, зулгарахаас хамгаалах арга хэмжээг цаашид авч ажиллах нь зүйтэй.

Хүснэгт 7. Ногоон байгууламжийг нөхөн сэргээлтийн хэмжээний төлөвлөгөөний зардал

№	Нөхөн сэргээлтийн зорилт	Нөхөн сэргээх арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар хэмжээ	Нэгжийн өртөг (мян.төг)	Нийт зардал (мян.төг)	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж
1	Олон наст өвслөг ургамал тарих	Талбайн хөрсийг бордох, хөрсний чанарыг сайжруулах	Ногоон байгуулам-жийн орчимд	100.0 (1 жилд)	125.0	2024 онд
2	Ажилчдын амрах, тухлах орчныг тохижуулах	Ногоон байгууламж, цэцгийн мандал шинээр төлөвлөх.	ГТБ агуулахын орчмын талбайд	100.0 (1 жилд)	125.0	2024 онд
3	Ногоон байгууламжийн ургалт сайжруулах, хүнд машин механизм болон хүний үйл ажиллагаагаар хугарч гэмтэх, халцарч, зулгарахаас хамгаалах	Ургалтад анхаарал, хяналт тавих, усалгаа, тордлогоо байнга хийх, арга хэмжээг авах, ногоон байгууламжийн орчимд хаалт, хамгаалалт тавих/ цэцэрлэг, зүлэг ногоо услах	Нийт ногоон байгууламжийн орчимд	10.0 (1 сард)	75.0	2024 онд
Нийт						325.0

5.1.3. Нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох арга хэмжээний төлөвлөгөө

Тухайн төсөл хэрэгжиж буй газар нь Баян-Өлгий аймгийн Өлгий сумын 4-р багт байрлах ба ГТБ-ны агуулахын ойр орчимд айл өрх байхгүй тул нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох арга хэмжээ төлөвлөх шаардлагагүй.

5.1.4. Түүх соёлын дурсгалыг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө

Төсөл хэрэгжүүлэгчийн үйл ажиллагаа явуулж буй тус газар нь Баян-Өлгий аймгийн Өлгий сумын нутагт байрлана. Тухайн талбайд түүх соёлын дурсгалт зүйл байхгүй бөгөөд төслийн хэрэгжилтийн үед ямар нэг зүйл илэрсэн үед мэргэжлийн байгууллагад мэдэгдэх арга хэмжээ авна.

5.1.5. Газрын тосны бүтээгдэхүүний эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө

Газрын тосны гаралтай бүтээгдэхүүнийг түгээх, тээвэрлэх, хадгалах явцад технологийн горимыг чанд сахихгүй байх, ажиллагсдын хайнга ажиллагаа зэргээс үүдэн осол гарвал нефтийн гаралтай бүтээгдэхүүний хор аюулаас үүдэн бий болох эрсдэл, үр дагавар нь ноцтой тул урьдчилан сэргийлэх иж бүрэн арга хэмжээ авч, эрсдэлийг бууруулах, аюулгүй байдлыг хангах талаар бэлтгэл ажлыг зохих журмын дагуу хийсэн байх зайлшгүй шаардлагатай.

Газрын тосны гаралтай бүтээгдэхүүнийг тээвэрлэх, буулгах ажлыг ачаалал, хөл хөдөлгөөн харьцангуй багатай үед гүйцэтгэх нь тохиромжтой. Нефтийн гаралтай бүтээгдэхүүнийг тээвэрлэх, хадгалах, түгээхэд болзошгүй аюулаас урьдчилан сэргийлэх, осол гарсан тохиолдолд бэлэн байдлыг хангах, осол эрсдэлээс хамгаалах, хоргүйжүүлэх, саармагжуулах, гал унтраах арга хэмжээг шуурхай авах нөхцөлийг бүрэн бүрдүүлэх шаардлагатай.

**"НИК" ХХК-ИЙН БАЯН-ӨЛГИЙ АЙМГИЙН ӨЛГИЙ СУМЫН НУТАГ ДЭВСГЭРТ
БАЙРЛАХ "ГАЗРЫН ТОСНЫ БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ АГУУЛАХ" ТӨСЛИЙН
2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

Хүснэгт 8. Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөөний зардал

Болзошгүй аюул, осол сөрөг нөлөө	Урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Нэгжийн өртөг(мян.т өг)	Нийт зардал (мян.т өг)	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж
Газрын тосны бүтээгдэхүүнийг ачих буулгах, тээвэрлэх үед орчинд алдагдах, тархах	Байнгын хяналт тавих	ГТБ агуулах орчимд	Удирдлага зохион байгуулалтын арга хэмжээнд тусгагдсан.		Хэрэгжиж эхлэхэд
	Шаардлагатай үед алдагдсан газрын тосны бүтээгдэхүүнийг цэвэрлэх, саармагжуулах арга хэмжээ авах, багаж хэрэгсэлтэй болох	Ус, элс шороо, хүрз, цэвэрлэгээний бодис, гал унтраах багаж хэрэгсэл	250.0		Хэрэгжиж эхлэхэд
Цаг агаарын үзэгдэл, ажилчдын хариуцлагагүй байдлаас шалтгаалан осол гарах	Цаг агаарын мэдээг байнга авч үйл ажиллагаатайгаа холбон ажиллах, болзошгүй ослоос урьдчилан сэргийлэх гарын авлагатай болох	Төсөл хэрэгжүүлэгчийн удирдах ажилтан албан хаагчдад үүрэг даалгавар өгөх	Удирдлага зохион байгуулалтын арга хэмжээнд тусгагдсан		
	Ажилтан албан хаагчдад сургалт зохион байгуулах, аюулгүй ажиллагааны талаарх мэдээллийг өгч байх, самбартай болох	Нефтийн бүтээгдэхүүнийг ачиж буулгах, тээвэрлэх, хадгалах зэрэг үйл ажиллагаануудын үед хэрэгжүүлэх ХХАА-ны гарын авлагатай болох	10.0 / сар бүр/	150.0	2024 онд
	Болзошгүй аюул ослын үед ашиглах багаж хэрэгсэл, холбооны хэрэгсэлтэй болох	Ус, элс шороо, хүрз, цэвэрлэгээний бодис, холбооны хэрэгсэл гэх мэт	-	-	-
	Болзошгүй аюул ослын үед ашиглах мөнгөн хуримтлал бүрдүүлэх		250.0		
Газрын тосны бүтээгдэхүүн алдагдах, асгарах зэргээр ажилчдын эрүүл мэндэд хохирол учруулж болзошгүй	Ажилчдад зориулалтын хөдөлмөр хамгааллын хувцас өмсгөх, зориулалтын угаалгын өрөөнд угааж, цэвэрлэх	Бээлий, амны хаалт, бүх ажилчдыг хамруулах	Удирдлага зохион байгуулалтын арга хэмжээнд тусгагдсан		
Нийт зардал (сая.төг)			650.0		

ГТБ-ны агуулахын үйл ажиллагааны үед хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн шаардлага хангах нийтлэг журмын дагуу осол аваарь гарахаас урьдчилан

сэргийлэн дараах багаж хэрэгсэл болон тохирох тэмдэг тэмдэглэгээг ашиглана.
/Зураг 6/

Зураг 6. Гал унтраах хэрэгсэл

Зураг 7. Аюулгүй ажиллагааны тэмдэг, тэмдэглэгээ

5.1.6. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө

Хог хаягдлын менежмент гэдэг нь хүний эрүүл мэнд, байгаль орчинд хог хаягдлаас үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах, түүнээс урьдчилан сэргийлэх зорилгоор хог хаягдлын эх үүсвэрийг бууруулах, ангилан ялгах, цуглуулах, тээвэрлэх, хадгалах, дахин боловсруулах, эргүүлэн ашиглах, устгах бүхий л процессыг хянаж сайжруулах зохион байгуулалтын арга хэмжээ юм.

Төсөл хэрэгжүүлэгч нь хог хаягдлын менежментийн хүрээнд цаашдын авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээг төлөвлөх, хог хаягдлыг газар дээр нь ангилан ялгах нөхцөл бололцоог хангаж ажиллах үүрэгтэй.

Эзэмшил газрынхаа ойр орчны цэвэрлэгээг тогтмол хийх, үйл ажиллагааны явцад үүсэх хог хаягдлыг тогтоосон цэгт хуримтлуулж тогтмол хугацаанд зайлуулах, ангилан ялгаж дахин ашиглах боломжтой хаягдлыг ашиглах, аливаа зүйлээр бохирдсон хог хаягдлыг саармагжуулах, галын аюулаас хамгаалах, хадгалалт хамгаалалтын арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.

**"НИК" ХХК-ИЙН БАЯН-ӨЛГИЙ АЙМГИЙН ӨЛГИЙ СУМЫН НУТАГ ДЭВСГЭРТ
БАЙРЛАХ "ГАЗРЫН ТОСНЫ БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ АГУУЛАХ" ТӨСЛИЙН
2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

Хог хаягдлыг эх үүсвэр дээр нь ангилан ялгаж хадгалахдаа хогийн сав болон хогийн цэгийг өнгөөр ялгаж зургаар тэмдэгжүүлснээр хуурай хог хаягдлыг стандартын дагуу ачиж, тээвэрлэх хадгалах нөхцөл бүрдэхээс гадна байгаль орчинд сөрөг нөлөөгүй бохирдолгүй амьдрах нөхцөл бололцоо бий болох юм.

Төслийн үйл ажиллагаанаас хатуу, шингэн хог хаягдал гарах ба тус бүрд нь тохирсон арга хэмжээг авч ажиллахдаа төслийн үйл ажиллагаанаас үүсэж буй хог хаягдлын хэмжээг багасгах, аль болох хог хаягдал хэмжээг гэх, түүнийг дахин ашиглах болон дахин боловсруулах замаар гарсан хог хаягдлын хэмжээг бууруулах, үлдсэн хог хаягдлыг хүрээлэн буй орчинд аюулгүй байдлаар устгах 3R зарчмыг баримтлан ажиллах шаардлагатай. Хог хаягдлын сөрөг нөлөөлөл болон түүний хэмжээг бууруулахад доорх арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ. Эдгээрт:

Хүснэгт 9. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө

Хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Нийт зардал	Хэрэгжүүлэх давтамж	Хэрэгжүүлэгч	Баримтлах хууль, журам, стандарт
Ажилчдаас гарах хатуу болон шингэн хаягдлыг зориулалтын цэгт байршуулж цуглуулан нэгдсэн хогийн цэгт зөөвөрлөн хаяна	Үйл ажиллагааны зардалд	Тогтмол	Байгаль орчны ажилтан/	<ul style="list-style-type: none"> •Хог хаягдлын тухай хууль /шинэчилсэн найруулга/ 2017.05.12/ •Хог хаягдлыг ангилах, цуглуулах, тээвэрлэх, дахин боловсруулах, эргүүлэн ашиглах, устгах журам
Нийт хог хаягдлын хэмжээг мэргэжлийн байгууллагаар тогтоолгох	Үйл ажиллагааны зардалд	Үйл ажиллагаа эхлэхээс өмнө	ХАБЭА -ын ажилтан	
Ахуйн хог, хаягдлыг түр хадгалах зориулалтаар дахин ашиглагдах, ашиглагдахгүй байдлаар нь ангилан хадгалах 3-аас дээш тасалгаатай хогийн сав болон бетонон суурьтай хогийн цэг бий болгох, хогийн цэгийг хаших, тэмдэгжүүлэх (зонхилох салхины чиглэлийн доор, аливаа объектоос доод тал нь 60м-ийн зайд)	Үйл ажиллагааны зардалд	Үйл ажиллагааны туршид	ХАБЭА -ын ажилтан	
Хог хаягдал хадгалах хашаа бүхий цэгийг сар тутам ариутгал, цэвэрлэгээ хийх	Үйл ажиллагааны зардалд	Үйл ажиллагааны туршид	ХАБЭА -ын ажилтан	<ul style="list-style-type: none"> •Хог хаягдлын тухай хууль /шинэчилсэн найруулга/ 2017.05.12/ •Хог хаягдлыг ангилах, цуглуулах, тээвэрлэх, дахин боловсруулах, эргүүлэн ашиглах, устгах журам
Хаягдал аккумулятор гарсан тохиолдолд мэргэжлийн байгууллагатай гэрээ хийж зайлуулах, шаардлагатай эсвэл орон нутагт өгөх	Үйл ажиллагааны зардалд	Тухай бүрд	ХАБЭА-ын ажилтан	
Ажилчдын ахуйн хог хаягдал (ажилчдын нойлыг түр байгуулах шаардлагатай бол нүхэн жорлон муу усны стандарт шаардлагыг хангах, ашиглаж дууссаны дараагаар нөхөн сэргээн ариутган цэвэрлэсэн байна)	Үйл ажиллагааны зардалд	Үйл ажиллагааны туршид		
Далд савыг байршуулах газар шорооны ажлын үед үүссэн хаягдлуудыг тээвэрлэн, зайлуулах тухай гэрээ хэлэлцээр, тэмдэглэл, ажлын үед хаягдлыг хянах	Үйл ажиллагааны зардалд	Үйл ажиллагааны туршид	ХАБЭА-ын ажилтан	

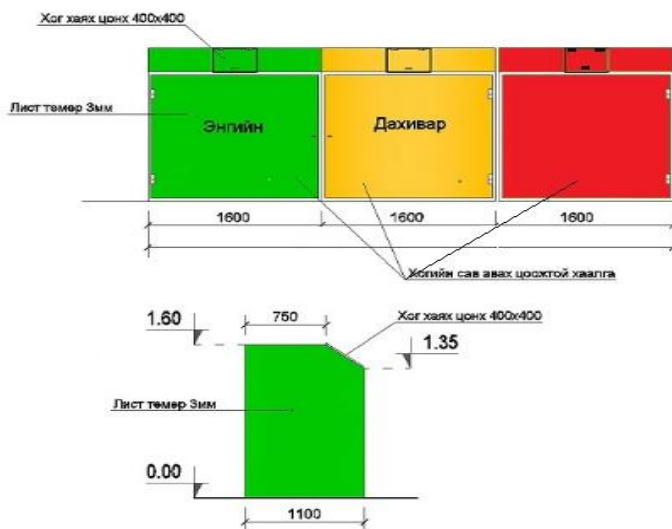
арга хэмжээг хэрэгжүүлэх.

Хог хаягдлын цэг байгуулах зөвлөмж

Төслийн талбайд байгуулах Хог хаягдлын цэгийг Зураг 8-д заасны дагуу доод суурь нь хатуу хучилттай, дээр нь хур тунадас унахааргүй сүүдрэвч маягийн хаалттай, ханан тал нь салхи чөлөөтэй нэвтрэхүйц торон хийцээр хийх нь зүйтэй ба доорх зургаар харуулав.

Зураг 8. Хог хаягдлын цэгийн шийдэл

Зураг 9. Хог хаягдлын цэгийн хэмжээс

Шингэн хог хаягдал (ШХХ)-ын менежмент

Шингэн хог хаягдалд ахуйн бохир ус, мөн газрын тосны бүтээгдэхүүнээр бохирдсон бохир шингэн, бие засах газрын бохир шингэнийг тооцно. Агуулахын бие засах газарт шатахуун худалдан авахаар ирсэн үйлчлүүлэгч иргэд үйлчлүүлдэг учраас Био-бие засах газрыг байгуулах нь хөрс, газрын доорх усны бохирдлыг багасгах гол эх үүсвэр юм. Иймээс байгаль орчны зөвлөх байгууллагын зүгээс Био бие засах газрыг санал болгож байна.

Ажилтны буруутай үйл ажиллагаанаас шатахуун хадгалах резерварт орлого авах үед болон ачилт хийх явцад резервуарыг халах болон бусад шалтгаанаас шатахуун асгарах замаар шингэн хаягдал үүсэх эрсдэлтэй. Иймд ажиллагсад технологийн үйл ажиллагааны явцад маш анхаарал болгоомжтой байх шаардлагатай.

Хатуу хог хаягдал (ХХХ)-ЫН МЕНЕЖМЕНТ

Ахуйн хог хаягдал: ГТБ-ны агуулах нь шатахууныг хадгалах түгээх үйл ажиллагаанд **өдөрт 6 хүн ажиллана**. Агуулахаас ажилчдын ахуйн хог хаягдал, хэрэглээнээс гарсан бичгийн цаас, хоол хүнсний хаягдал, хүмүүсийн эдэлж, хэрэглэж байсан эд, гутал хувцасны уранхай, тасархай болон бусад эд зүйлс гарах тул ГТБ-ны агуулахын ахуйн хэрэглээнээс гарч байгаа хатуу хог хаягдлыг зориулалтын тасалгаатай, тагтай саванд цуглуулж Өлгий сумын ТҮК-тай гэрээ байгуулан 30 хоногт нэг удаа ачуулж байх хэрэгтэй.

Хүснэгт 10. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөний зардал

№	Гол ба болзошгүй сөрөг нөлөө	Урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, арилгах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Нэгжийн өртөг (мян.төг)	Нийт зардал (мян.төг)	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж
1	Хатуу хог хаягдал	Хатуу хог хаягдлыг ангилах	Дахин ашиглагдах болон ашиглагдахгүй	Удирдлага зохион байгуулалтын арга хэмжээнд тусгагдсан		
		Хог хаягдлын цэг байгуулах, засаж тохижуулж байх	Хатуу хог хаягдлыг цуглуулж буй газар	50.0	62.5	2024 он
		Хогийг тогтмол хугацаанд байгаль орчинд халгүйгээр тээвэрлэж хаях, хогийн цэгийн ариутгал цэвэрлэгээг хийх	Хатуу хог хаягдлын цэгт	10.0 /сар	150.0	2024 он
2	Шингэн хаягдал	Ахуйн хэрэглээнээс гарах шингэн хаягдлыг зайлуулах	Шингэн хог хаягдал	10.0 /сар	150.0	2024он
Нийт зардал (сая.төг)				362.5		

5.1.7. Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө

Төслийн үйл ажиллагаа болон нефтийн бүтээгдэхүүнтэй харьцаж ажиллах ажилтан албан хаагчдыг үр бүтээлтэй, осол аварггүй ажиллуулах тулд Хөдөлмөр хамгаалал, аюулгүй ажиллагааны арга хэмжээг цаг тухай төлөвлөн, ажиллагсдад улирал бүр зааварчилгаа өгүүлэх, үе шаттайгаар хянан шалгах арга хэмжээнүүдийг өөртөө багтаасан Компанийн Хөдөлмөр Хамгаалал, Аюулгүй Ажиллагааны (ХХАА) системийг бий болгож түүн дээр үндэслэн, олон улсын болон Монгол улсын холбогдох хууль тогтоомжуудын шаардлагуудад нийцсэн журам стандартуудыг харьяалагдах байгууллагуудтай хамтран боловсруулж, батлуулан (Монгол улсын засгийн газраас 2005 онд баталсан ХХАА, эрүүл ахуйн орчныг сайжруулах үндэсний хөтөлбөрийн 2.1.4, 2.1.6 заалтад тулгуурлан) мөрдөж ажиллана.

Хүснэгт 11. Байгаль орчны менежментийн хүрээнд хэрэгжүүлэх ажил

№	Хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Хугацаа	Зардал, мян.төг	Хариуцагч
1	Байгаль орчны удирдлага зохион байгуулалтын арга хэлбэрийг үйл ажиллагаандаа хэрэгжүүлэх чиглэлээр үүрэг хариуцлагын дотоод журам тогтоож мөрдөх, шинэчлэн засварлах	Жил бүр	Дотоод зохион байгуулалтаар	Төсөл хэрэгжүүлэгч
2	Байгаль орчны гамшигт үзэгдэл, гал түймэр, тэсэрч дэлбэрэх гэнэтийн ослоос урьдчилан сэргийлэх, осол гарсан тохиолдолд шуурхай хэрэгжүүлэх арга хэмжээг зохион байгуулах талаар 1 жилд 2 удаа сургалт, сурталчилгааны ажлыг мэргэжлийн байгууллага хүмүүстэй хамтран зохион байгуулах	Жилд 2 удаа	250.0	
3	Байгаль хамгаалах талаар хийсэн ажлын жил бүрийн тайланг БОАЖГ-т хүргэн өгч байх	Жил бүрийн 12 сард	250.0	
4	Байгаль хамгаалахад аймаг, сумын холбогдох ажилтнуудын оролцоог идэвхжүүлэх, уулзалт зөвлөгөөг жил бүр зохион байгуулах, тэдний санал зөвлөмжийг БОМТ-нд тусгах	2024 он	62.5	
5	Орон нутгийн засаг захиргаанаас зааж өгсөн талбайд 1-2 м өндөртэй мод, бут сөөгийн үрсэлгээ тарьж ногоон байгууламж байгуулах.	2024 он	Дотоод зохион байгуулалтаар	
Удирдлага, зохион байгуулалтын чиглэлээр авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний нийт зардал			562.5	

5.2. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨР

Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр

Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр (ОХШХ) нь “НИК” ХХК-ийн хэрэгжүүлж буй агуулахын төслөөс байгаль орчин, хүний амьдрах орчинд хэрхэн нөлөөлж байгаа, үзүүлж буй нөлөөлөл нь зөвшөөрөгдөх хязгаарт байгаа эсэхийг хянах үзүүлэлтүүдийг тодорхойлж, хэмжих, шинжлэх арга, стандарт, хяналт хийх байршил, давтамж зэргийг бүхэлд нь тусгасан баримт бичиг юм.

ОХШХ нь БОХТ-тэйгээ нягт уялдсан байх ба байгаль орчныг хамгаалах арга хэмжээний үр дүнг илэрхийлнэ. Мөн төслийн байгаль орчныг хамгаалах арга хэмжээнүүд нь үр ашигтай байгаа эсэхэд үнэлэлт дүгнэлт өгөх, цаашид авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээнүүдэд юуг анхаарах шаардлагатайг зааж өгнө.

Байгаль орчныг хамгаалах тухай, Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай Монгол Улсын хуулиудын дагуу төсөл батлагдсан арга, аргачлалаар, итгэмжлэгдсэн тоног төхөөрөмжөөр байгаль орчны хяналт шинжилгээний ажлыг явуулах шаардлагатай. Тухайн жилд хийсэн хяналт шинжилгээний үр дүнгүүдийг жил бүрийн 12 дугаар сарын 01-ний дотор Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамд хүргүүлэн хянуулж, дараа оныхоо төлөвлөгөөг батлуулж ажиллах ёстой.

Орчны хяналт-шинжилгээний хөтөлбөрийг бүрэн хэрэгжүүлэх, батлагдсан арга, аргачлалаар дээжлэлт, хэмжилт хийх, холбогдох нарийвчлал, тохиргоог хангасан багаж тоног төхөөрөмжөөр шинжилгээг хийлгэх, үр дүнг шаардагдах нэгжийн системээр гаргах зэрэг бүхий л үйл ажиллагааг төсөл хэрэгжүүлэгч хариуцах болно.

Баян-Өлгий аймгийн Өлгий сумын нутагт байрлах ГТБ-ны агуулахын үйл ажиллагааны явцад ус, хөрс, агаарт үүсэх бохирдол, байгаль орчны бүрэлдэхүүн хэсэг бүрд орох аливаа өөрчлөлтийг илрүүлэх, түүнийг бууруулах, арилгах зорилгоор байгаль орчны төлөв байдалд тодорхой орон зайд, тодорхой хугацааны дотор, тодорхой давтамжтайгаар ажиглалт, хэмжилт, хяналт явуулах зорилго бүхий орчны хяналт-шинжилгээний хөтөлбөрийг “Экологийн бүтээмж” ХХК дараах байдлаар боловсруулав.

Агуулах нь үйл ажиллагааныхаа явцад байгаль орчинд учруулж буй нөлөөлөл, түүний хэмжээ, цар хүрээ, байгаль орчны бүрэлдэхүүн хэсгүүдэд гарч буй өөрчлөлтийг хянаж, байгаль орчныг хамгаалах ажлын үр дүнд тулгуурлан цаашид авах арга хэмжээг нарийвчлан төлөвлөх зорилгоор орчны хяналт, шинжилгээний хөтөлбөрт тусгасан арга хэмжээг бүрэн хэрэгжүүлэх шаардлагатай.

Орчны хяналт-шинжилгээний хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх явцад байгаль орчны төлөв байдалд өөрчлөлт орох, бохирдлын хэмжээ байгаль орчны стандарт, норм нормативаар тогтоосон хэмжээнээс хэтэрч илрэх тохиолдолд мэргэжлийн байгууллагад яаралтай хандаж, холбогдох арга хэмжээг нэн даруй авах хэрэгтэй.

Агуулахын үйл ажиллагаанд тавигдах ажлын байрны эрүүл ахуйн хяналт-шинжилгээ

- ✓ MNS 6767: 2019. Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа, эрүүл ахуй. Ажлын байрны гэрэлтүүлгийн норм, хэмжих аргад тавигдах ерөнхий шаардлага
- ✓ MNS 12.0.006 – 1989. Хөдөлмөр хамгааллын стандартын систем. Үндсэн дүрэм. Системийн бүтэц. Хөдөлмөр хамгааллын стандартын систем. Хөдөлмөр хамгааллын хэмжилзүйн хангалт.
- ✓ MNS 12.099- 1991. Хөдөлмөр хамгааллын стандартын систем. Эмэгтэйчүүд, насанд хүрээгүй хүмүүсийг ажиллуулахыг хориглох ажлын байрны нөхцөл.
- ✓ MNS 4969 – 2000. Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа, эрүүл ахуй.
- ✓ MNS 6770:2018. Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуй. Механик доргион-Ажилтны бүх биед дамжих доргионы өртөлтийн хэмжилт, зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээнд тавих ерөнхий шаардлага
- ✓ MNS 5010-2001. Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа, эрүүл ахуй. Ажлын байрны агаар дахь тоосны агуулгыг хэмжихэд тавигдах ерөнхий шаардлага.
- ✓ MNS 5080-2008. Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал. Үйлдвэрлэлийн эрүүл ахуй. Хөдөлмөрийн нөхцөл, түүний ангилал, хүчин зүйл. Хөдөлмөрийн нөхцөлийн үнэлгээ.
- ✓ MNS 5150-2002.Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал Үйлдвэрлэлийн эрүүл ахуй. Цахилгааны аюулгүй ажиллагаа Ерөнхий шаардлага

ГТБ-ны агуулахын үйл ажиллагаанаас байгаль орчны бусад бүрэлдэхүүн хэсгүүдтэй харьцуулахад агаар орчин илүү бохирдож болзошгүй тул агаарын хяналт шинжилгээ хийх хуваарь, арга зүйг тусад нь Хүснэгт 5.11-д тусган харуулав.

Хүснэгт 12. Байгаль орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр

Хяналт шинжилгээ явуулах үзүүлэлт	Орчны агаар дахь CO₂ N0₂, SO₂, нийт жинлэгдэгч бодисын агууламжийг тодорхойлуулна.
Агаарын шинжилгээний	Агаарын сорьц авч итгэмжлэгдсэн лабораторид шинжилгээ хийлгэнэ.

**"НИК" ХХК-ИЙН БАЯН-ӨЛГИЙ АЙМГИЙН ӨЛГИЙ СУМЫН НУТАГ ДЭВСГЭРТ
БАЙРЛАХ "ГАЗРЫН ТОСНЫ БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ АГУУЛАХ" ТӨСЛИЙН
2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

төрөл хэлбэр	
Хяналт шинжилгээ авах байршил	Шатахуун агуулах сав, буулгалтын худаг, түгээгүүрийн арал орчим, болзошгүй газруудаас сонгон авна.
Хяналт шинжилгээ явуулах хугацаа график	2, 8 саруудад агаарын дээж, сорьц авч шинжлүүлнэ
Хяналт шинжилгээ явуулах аргачлал	<ul style="list-style-type: none">- MNS 0017-2-5-12:1988, Агаар дахь хүхэрлэг хийн хэмжээг тодорхойлох фотоколориметрийн арга- MNS 130 4221:2002, Агаарын чанар. Орчны агаарын хүхрийн давхар ислийн агуулгыг тодорхойлох- MNS 0012-1-003:1982, Нүүрстөрөгчийн ислийн хэмжээг тодорхойлох арга- MNS 0017-2-5-11:1988, Агаар мандал. Агаар дахь азотын давхар ислийн хэмжээг тодорхойлох фотоколориметрийн арга- ISO 10313:1993, Гадаад орчны агаар - хими люминесценцийн аргаар озоны хэмжээг тодорхойлох арга- MNS 4048:1988, Агаар мандал. Тоосны хэмжээг тодорхойлох жингийн арга MNS 5365:2004, Агаарын чанарын нийтлэг асуудал. Нарийн ширхэгтэй тоосыг тодорхойлох арга- MNS 5061:2001, Ажлын байрны агаарт байгаа нүүрсхүчлийн хийн хэмжээг тодорхойлох эзлэхүүний арга- MNS 0012-079:1991, Ажлын байрны агаарт хар тугалга тодорхойлох арга- MNS 0012-043:1991, Ажлын байрны агаарын исэлдэх чанарыг тодорхойлох арга- MNS 5387:2004, Ажлын байрны агаарын температур, чийглэгийг хэмжих арга- MNS 5077:2001, Ажлын байрны агаарын урсгалын хурдыг хэмжих арга- MNS 6768:2019 ХХАА. Ажлын байранд шуугианыг хэмжих арга
Шаардагдах тоног төхөөрөмжүүд	Сорьц, дээжийн шинжилгээг хийлгэхээр сонгосон лабораторийн тоног төхөөрөмжүүдийг ашиглана.
Үр дүнгийн бүртгэл	Хяналт шинжилгээний бүртгэл тайланг эрх бүхий байгууллагаас гаргасан маягтын дагуу хөтөлнө.
Мэдээлэл цуглуулах, боловсруулах, тайлагнах	Хяналт шинжилгээний үр дүнг дүгнэн зохих арга хэмжээг авч ажиллах ба нэгдсэн дүн, бүртгэл, тайланг жил бүрийн XII сард багтаан аймгийн байгаль орчны газарт хүргүүлж байна.
Шаардагдах хөрөнгө	Лабораторийн үнэлгээгээр

**"НИК" ХХК-ИЙН БАЯН-ӨЛГИЙ АЙМГИЙН ӨЛГИЙ СУМЫН НУТАГ ДЭВСГЭРТ БАЙРЛАХ
"ГАЗРЫН ТОСНЫ БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ АГУУЛАХ" ТӨСЛИЙН
2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

Хүснэгт 13. Байгаль орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр

Байгаль орчны бүрэлдэхүүн	Хяналт шинжилгээний ажил	Холбогдох стандартууд	Шинжилгээ хийх лаборатори	Зардал, /мян.төг/	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж
Агаар	А. Төслийн талбай орчмын агаарын чанар Хянах зүйлс: NO ₂ , SO ₂ , CO ₂ -ийн агууламж, тоосжилтыг хянах Хяналтын давтагдал: Жилд 2 удаа 48°57'22.42"N 89°58'32.43"E	MNS4991-2000.10.х Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа, эрүүл ахуй. Ажлын бүсийн агаар дахь хорт бодисын концентрацыг хэмжих аргачлалд тавих шаардлага, MNS5365-2004.4.х Агаарын чанарын ерөнхий асуудал. Нарийн ширхэгтэй тоосыг тодорхойлох арга, MNS5885-2008.8.х Агаарт байх бохирдуулах бодисын хүлцэх хэм хэмжээ. Техникийн ерөнхий шаардлага,	Байгаль орчны төв лаборатори, Цөмийн физикийн лаборатори	375.0	2024
	Б. Агаар дахь сонсох долгионы өөрчлөлт буюу дуу чимээ Хянах зүйл: Чимээ шуугианы түвшин Хяналтын давтагдал: жилд 2 удаа	MNS3384-1982.3.х Байгаль орчны хамгаалал. Агаар мандал. Сорьц авахад тавих ерөнхий шаардлага MNS4048-1988.2.х Байгаль хамгаалал. Агаар мандал. Тоосны хэмжээг жингийн аргаар тодорхойлох, MNS (ISO) 4227-2002.23.х Хүрээлэн буй орчны агаарын чанар хяналтын төлөвлөгөө,			
Усан орчин	Гүний худаг Хянах зүйлс: Устөрөгчийн илтгэгч, цайр, кадми, хар тугалга, хүнцэл Хяналтын давтагдал: Жилд 2 удаа 48°57'22.42"N 89°58'32.43"E	MNS 4586-986. Усан орчны чанарын үзүүлэлт. Ерөнхий шаардлага MNS 4943:2000. Усны чанар. Техникийн ерөнхий шаардлага	Шинжилгээний лаборатори	200.0	2024 он
Хөрс	А. Хөрсний үржил шимийн өөрчлөлт /бохирдол/ Хянах зүйл: Хөрсний бохирдлыг тогтоох Хяналтын давтагдал: Жилд 2 удаа 48°57'20.08"N 89°58'31.17"E	MNS5850-2008.6. Хөрсний чанар. Хөрс бохирдуулагч бодис, элементүүдийн зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ MNS3298-1991.5 Байгаль хамгаалал. Хөрс. Шинжилгээний дээж авахад тавигдах ерөнхий шаардлагууд MNS (ISO) 10390-2001.7.х Хөрсний чанар. pH тодорхойлох MNS (ISO) 11046-2003.19.х Хөрсний чанар – Эрдэс тосны агуулгыг тодорхойлох – Нил улаан туяаны спектрометр ба хийн хроматографын арга	Шинжилгээний лаборатори	250.0	2024 он
	Б. Хөрсний үржил шимийн өөрчлөлт /Элэгдэл- эвдрэл/ Хянах зүйл: Үйл ажиллагааны хүрээнд хөрсний элэгдэл эвдрэлийг тогтоох	MNS5546-2005.4. х Бэлчээрийн газрын хөрсний элэгдэл эвдрэл, ургамлын тархалтыг тогтоох ерөнхий шаардлага MNS (ISO) 11269.2.2002.9.х Хөрсний чанар. Хөрсний ургамалд бохирдуулагчийн нөлөөллийг тогтоох. 2-р хэсэг: Дээд ургамлын өсөлт болон гарцад химийн бодисын нөлөөлөл	Судлаачдын баг		
Эрүүл мэндийн хяналт үнэлгээ	Нийт ажилчдыг эмчийн үзлэгт хамруулах	MNS 5080-2008. Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал. Үйлдвэрлэлийн эрүүл ахуй. Хөдөлмөрийн нөхцөл, түүний ангилал, хүчин зүйл. Хөдөлмөрийн нөхцөлийн үнэлгээ.	Дотоод зохион байгуулалтаар		
ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ АЖЛЫН НИЙТ ЗАРДАЛ				825.0	

5.3. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ХЭРЭГЖИЛТИЙГ НӨЛӨӨЛӨЛД ӨРТӨГЧ ОРШИН СУУГЧИД, ОРОЛЦОГЧ ТАЛУУДАД ТАЙЛАГНАХ ХУВААРЬ

Төсөл хэрэгжүүлэгч жил бүр БОМТ-ний хэрэгжилтийн талаар байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагад тайлан хүргүүлэх мөн төсөл хэрэгжиж буй нутаг дэвсгэрийн хорооны иргэдийн нийтийн хуралд БОМТ-ний хэрэгжилтийн талаар танилцуулгыг хагас жил тутамд хийнэ.

Хүснэгт 14. БОМТ-ний хэрэгжилтийг нөлөөлөлд өртөгч оршин суугчид, оролцогч талуудад тайлагнах хуваарь

БОМТ хэрэгжилтийг тайлагнах, хэлэлцүүлэх байгууллагууд	Тайлагнах, хэлэлцүүлэх хэлбэр	Мэдээллийн агуулга	Хугацааны тов	Хэлэлцүүлгээр санал авах чиглэл	Зохион байгуулах газар
Аймгийн байгаль орчин, аялал жуулчлалын газар	Жил бүрийн БОМТ-ний хэрэгжилтийг хүргүүлэн дүгнүүлнэ.	БОМТ-ний хэрэгжилтийн тайланд төслийн үйл ажиллагаа, хийж гүйцэтгэсэн байгаль орчныг хамгаалах арга хэмжээнүүдийг агуулсан байна.	Жил бүр 12-р сарын дотор зардалтай хамт тайлагнах	Өмнөх оны БОМТ хэрэгжилтийг хүлээн авч дүгнэх, дараа жилийн төлөвлөгөөг хянан батлах ажлын 21 хоногт багтааж шийдвэрлэнэ. Дүгнэлт авна.	Тухайн жилийн БОМТ хэрэгжилттэй холбогдсон хариуцлагыг төсөл хэрэгжүүлэгч бүрэн хариуцна. Төсөл хэрэгжүүлэгч тухайн жилийн БОМТ боловсруулахдаа байгаль орчны нөлөөллийн үнэлгээний эрх бүхий мэргэжлийн байгууллагаас мэргэжил, арга зүйн туслалцаа авч болно.
Аймгийн БО-ны албадууд	БО-ны аудитын тайлан	Тухайн төслийн байгаль орчны талаарх авч хэрэгжүүлэх шаардлагатай арга хэмжээний нийцэл, үл нийцлийн талаарх зөвлөмжүүдийг агуулсан байна.	2 жил тутам	Дүгнэлт зөвлөмж гарна.	Байгаль орчны аудит хийх эрх бүхий компани, аж ахуйн нэгжээр тайланг хийлгэнэ.
Оролцогч талууд	Мэдээллийн сан үүсгэх	Бүх төрлийн зөвшөөрөл, тайлан, шинжилгээний хариу, өгөгдлүүдийг өгөгдлийн сан үүсгэн хадгалж байх шаардлагатай	Яаралтай эхлүүлэх. Үйл ажиллагааны зардлаас	Өгөгдлийн санг НИК ХХК мэргэжлийн байгууллагатай хамтран хэрэгжүүлж болно.	Төсөл хэрэгжүүлэгч

**"НИК" ХХК-ИЙН БАЯН-ӨЛГИЙ АЙМГИЙН ӨЛГИЙ СУМЫН НУТАГ ДЭВСГЭРТ
БАЙРЛАХ "ГАЗРЫН ТОСНЫ БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ АГУУЛАХ" ТӨСЛИЙН
2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

НИК ХХК-ийн Баян-Өлгий аймаг дах нефть хангамжийн салбар нь жил бүр БОМТ-ний дагуух хэрэгжилтийг хангасан тухай тайланг аймгийн БО-ны газар, дараа жилийн БО-ны төлөвлөгөөний тайланг БОАЖЯ-д тус тус хүргүүлж, тайлагнаж батлуулах үүрэг хүлээнэ.

5.3.1 Хууль тогтоомж, шалгуур үзүүлэлт

Төслийн хэрэгжилтийн үед мөрдөж ажиллах Монгол Улсын хуулиуд, Монгол улс нэгдэн орсон олон улсын гэрээ, хэлэлцээр, протокол, түүнийг хэрэгжүүлэх ажлын төлөвлөгөө, үндэсний хөтөлбөр, байгаль орчны журам дүрэм, стандарт, аргачлал, судалгаа шинжилгээ, техникийн даалгавар, бусад холбогдох материалуудыг доор тусгав.

Хүснэгт 15.Төсөлтэй холбоотой хууль тогтоомжууд

№	Хуулийн нэр	Хуулийн хамрах хүрээ
Монгол улсын хуулиуд		
1	Монгол улсын үндсэн хууль, УИХ, 1992.02.12	
Байгаль орчныг хамгаалах ерөнхий болон салбар хуулиуд		
2	Байгаль орчныг хамгаалах тухай хууль, УИХ, 2008.01.31	Хүний эрүүл, аюулгүй орчинд амьдрах эрхийг хангах, нийгэм, эдийн засгийн хөгжлийг байгаль орчны тэнцэлтэй уялдуулах, байгаль орчныг хамгаалах, түүний баялгийг зүй зохистой ашиглах зэрэг төслийн хэрэгжилтийн бүхий л үе шатанд энэхүү хуулийг барьж ажиллана.
3	Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай /Шинэчилсэн найруулга/, УИХ, 2012.05.17	Төслийн хэрэгжилтийн хугацаанд байгаль орчинд нөлөөлөх байдлыг үнэлэх, байгаль орчинд учруулж болзошгүй сөрөг нөлөөлөл, үр дагаврыг урьдчилан тодорхойлж, түүнийг бууруулах, арилгах арга хэмжээг тогтоож ажиллана.
4	Агаарын тухай /Шинэчилсэн найруулга/, УИХ, 2012.05.17	Төслийн хэрэгжилтийн хугацаанд агаарыг хамгаалах, бохирдохоос сэргийлэх, агаар бохирдуулах бодисын хаягдлыг бууруулж хяналт тавихад хуулийг барьж ажиллана.
5	Амьтны тухай /Шинэчилсэн найруулга/, УИХ, 2012.05.17	Төслийн үйл ажиллагааны бүхий л үе шатанд амьтны аймгийг хамгаалах, төрөл зүйлийг устахаас сэргийлэх, чиглэлээр анхаарч, энэхүү хуулийг барьж ажиллана.
6	Усны тухай /Шинэчилсэн найруулга/, УИХ, 2012.05.17	Төслийн хэрэгжилтийн бүхий л үе шатанд усны нөөц, түүний сав газрыг хамгаалах, зохистой ашиглахад энэхүү хуулийг барьж ажиллана.
7	Ус цаг уур, орчны хяналт шинжилгээний тухай, УИХ, 1997.11.13	Төслийн хэрэгжилтийн бүхий л үе шатанд ус цаг уурын мэдээг урьдчилан авч, үйл ажиллагаанд байгаль цаг уурын хүчин зүйлээс шалтгаалах осол аюулаас урьдчилан сэргийлж ажиллахад энэхүү хуулийг барьж ажиллана.
8	Ургамал хамгааллын тухай, УИХ, 2007. 05.17	Бүхий л үе шатанд ургамлын төрөл зүйлийг хамгаалан ажиллах
9	Хөрс хамгаалах, цөлжилтөөс сэргийлэх тухай, УИХ, 2012.05.17	Төслийн үйл ажиллагааны үе шатанд анхааран ажиллах
Байгалийн нөөц ашигласны төлбөрийн тухай хуулиуд		
10	Агаарын бохирдлын төлбөрийн тухай, УИХ, 2010.06.24	Шатахуун түгээх станцын ашиглагдаж байгаа машин механизм, техник тоног төхөөрөмжөөс гарах бохирдуулагч бодисоос агаар бохирдуулсны төлбөрийг төлөх харилцааг зохицуулна.
11	Ус ашигласны төлбөрийн тухай, УИХ, 2008.12.19	Шатахуун түгээх станцын үйл ажиллагаанд ашиглах усны төлбөрийг төлөх харилцаанд энэхүү хуулийг барьж ажиллана. /Гэрээ хийсэн компанитай харилцан шийдвэрлэнэ/
12	Ус бохирдуулсны төлбөрийн тухай, УИХ, 2012.05.17	Үйл ажиллагаанаас ус бохирдуулсан тохиолдолд төлбөр төлөх харилцаанд энэхүү хуулийг барьж ажиллана.
Бусад хуулиуд		
13	Галын аюулгүй байдлын тухай, УИХ, 1999.05.28	Бүхий л үе шатанд галын аюулгүй байдлыг хангахад холбогдсон харилцааг зохицуулахад энэхүү хуулийг барьж ажиллана.

**"НИК" ХХК-ИЙН БАЯН-ӨЛГИЙ АЙМГИЙН ӨЛГИЙ СУМЫН НУТАГ ДЭВСГЭРТ
БАЙРЛАХ "ГАЗРЫН ТОСНЫ БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ АГУУЛАХ" ТӨСЛИЙН
2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

14	Гамшгаас хамгаалах тухай, УИХ, 2003.06.20	Гамшгаас хамгаалах асуудлаар хүлээх үүргийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдсон харилцааг зохицуулна. Гамшгийн аюулаас урьдчилан сэргийлэх, аврах, хор уршгийг арилгах, хойшлуулшгүй сэргээн босгоход, уялдуулан зохицуулахад энэхүү хуулийг барьж ажиллана.
15	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай, УИХ, 2008.05.22	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн талаарх хяналтын тогтолцоо, ажлын байранд тавигдах хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн шаардлага, стандартыг хангах, ажилтан, хөдөлмөр эрхлэгч иргэнийг эрүүл, аюулгүй орчинд ажиллах нөхцөлийг бүрдүүлэхтэй холбогдсон харилцааг зохицуулахад энэхүү хуулийг барьж ажиллана.
16	Хог хаягдлын тухай, УИХ, 2012.05.17	Төслийн хэрэгжилтийн үед хүний эрүүл мэнд, байгаль орчинд үзүүлэх хортой нөлөөллийг арилгах, түүнээс урьдчилан сэргийлэх зорилгоор хог хаягдлыг бууруулах, ангилах, цуглуулах, тээвэрлэх, хадгалах, дахин боловсруулах, эргүүлэн ашиглах, устгахад холбогдсон харилцааг зохицуулахад хуулийг барьж ажиллана.

Хүснэгт 16. Монгол улсын байгаль орчны чанарын норм стандарт

Байгаль орчны бүрэлдэхүүн хэсэг	Стандартын нэр, дугаар	Зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ				
Агаар орчин	MNS 4585:2016 Агаарын чанарын техникийн ерөнхий шаардлага	Агаар дах түгээмэл тархацтай бохирдуулах бодисын хүлцэх агууламж болон физикийн сөрөг нөлөөллийн зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ				
		Химийн нөлөөлөл				
		Үзүүлэлтийн нэр	Хэмжилтийн дундаж хугацаа	Хүлцэх агууламж, мкг/м³		
		Хүхэрлэг хий (SO ₂)	20 минутын дундаж 1-ийн дундаж Жилийн дундаж	450 50 20		
		Нүүрстөрөгчийн дутуу исэл (CO)	20 минутын дундаж 24 цагийн дундаж 8 цагийн дундаж	50000 30000 10000		
		Азотын давхар исэл (NO ₂)	20 минутын дундаж 24 цагийн дундаж Жилийн дундаж	200 50 40		
		Озон (O ₃)	8 цагийн дундаж	100		
		Нийт тоосонцор	20 минутын дундаж 24 цагийн дундаж Жилийн дундаж	500 150 100		
		PM 10 тоосонцор	24 цагийн дундаж Жилийн дундаж	100 50		
		PM 2.5 тоосонцор	24 цагийн дундаж Жилийн дундаж	50 25		
		Хар тугалга (Pb)	24 цагийн дундаж Жилийн дундаж	1 0.25		
		Бенз-а-пирен (C ₂₀ H ₁₂)	24 цагийн дундаж	0.001		
		Физикийн нөлөөлөл				
		Үзүүлэлтийн нэр	Хэмжилтийн дундаж хугацаа	Хүлцэх агууламж, дБА		
		<u>Дуу шуугиан</u>				
Өдрийн цагаар	1-ийн дундаж	50				
Шөнийн цагаар	8 цагийн дундаж	45				
Орон байрны доторх агаар дах бохирдуулах бодис, физик нөлөөллийн зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ, хязгаар						
Үзүүлэлт	Үнэлгээн ий	Хэмжих нэгж	зөвшөөрөгдөх дээд			

**"НИК" ХХК-ИЙН БАЯН-ӨЛГИЙ АЙМГИЙН ӨЛГИЙ СУМЫН НУТАГ ДЭВСГЭРТ
БАЙРЛАХ "ГАЗРЫН ТОСНЫ БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ АГУУЛАХ" ТӨСЛИЙН
2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

			нөхцөл		хэмжээ, хязгаар
		Температур	Дундаж хэмжилтээр	°C	18-22
		Агаарын урсгалын хурд	Дундаж хэмжилтээр	м/с	0.2-0.4
		Харьцангуй чийглэг	24 цагийн дундаж	%	30-50
		Нүүрсхүчлийн хий (CO ₂)		мкг/м ³	1800
		Гэрэлтүүлэг Хүн байнга суудаг Хүн байнга суудаггүй	Дундаж хэмжилтээр	люкс	150-300 50-150
Усан орчин	MNS 4586:1998 Усны чанарын үнэлгээ	Усан орчинд энэхүү стандартад заагаагүй химийн хортой бодис илэрвэл түүний хүлцэх дээд агууламжийг нэмэлт болгон тогтооно.			
		Үзүүлэлтийн нэр		Хүлцэх агууламж	
		Устөрөгчийн илтгэгч pH		5.5-8.5	
		Ууссан хүчилтөрөгч O ₂ *		6&4 багагүй мгО/л	
		Биохимийн хэрэгцээт хүчилтөрөгч БХХ ₅		3 мгО/л	
		Химийн хэрэгцээт хүчилтөрөгч – Перманганат ХХХ- Mn		10 мгО/л	
		Аммонийн азот NH ₄ – N		0.5 мгN/л	
		Нитритийн азот NO ₂ –N		0.02 мгN/л	
		Нитратийн азот NO ₃ –N		9.0 мгN/л	
		Эрдэс фосфор PO ₄ –P		0.1 мгP/л	
		Хлорид Cl		300 мг/л	
		Фтор F		1.5 мг/л	
		Сульфат SO ₄		100 мг/л	
		Марганец Mn		0.1 мг/л	
		Никель Ni		0.01 мг/л	
		Зэс Cu		0.01 мг/л	
		Анзан Mo		0.25 мг/л	
		Зөөлөн цагаан Cd		0.005 мг/л	
		Кобальт Co		0.01 мг/л	
		Хар тугалга Pb		0.01 мг/л	
		Хүнцэл As		0.01 мг/л	
		Нийт хром Cr		0.05 мг/л	
		Хром Cr ⁵⁺		0.01 мг/л	
		Цайр Zn		0.01 мг/л	
		Мөнгөн ус Hg		0.1 мкг/л	
		Эрдэс тос		0.05 мг/л	
		Фенол		0.001 мг/л	
		ГИНБ		0.1 мг/л	
Бенза'пурен		0.005 мкг/л			
*Гадаргын усанд ууссан хүчилтөрөгч нь дулааны улиралд 6 мгО/л-ээс байна.					
	MNS 900:2005 Байгаль орчин. Хүний эрүүл мэндийн хамгаалалт. Аюулгүй байдал. Ундны ус. Эрүүл ахуйн шаардлагууд	Ундны усны байгалийн гаралтай химийн найрлагын үзүүлэлт			

болон чанарын хяналт	<table border="1"> <thead> <tr> <th>№</th> <th>Үзүүлэлт</th> <th>Хэмжих нэгж</th> <th>Зөвшөөрөгдөх хэмжээ</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>1</td><td>Анзан (Mo)</td><td>мг/л</td><td>0,07</td></tr> <tr><td>2</td><td>Бари (Ba)</td><td>мг/л</td><td>0,7</td></tr> <tr><td>3</td><td>Бор (B)</td><td>мг/л</td><td>0,5</td></tr> <tr><td>4</td><td>Зэс (Cu)</td><td>мг/л</td><td>1,0</td></tr> <tr><td>5</td><td>Кальцийн ион, (Ca²⁺)</td><td>мг/л</td><td>100,0</td></tr> <tr><td>6</td><td>Магнийн ион, (Mg²⁺)</td><td>мг/л</td><td>30,0</td></tr> <tr><td>7</td><td>Манган (Mn)</td><td>мг/л</td><td>0,1</td></tr> <tr><td>8</td><td>Натри (Na)</td><td>мг/л</td><td>200,0</td></tr> <tr><td>9</td><td>Фосфатын ион, (PO₄³⁻)</td><td>мг/л</td><td>3,5</td></tr> <tr><td>10</td><td>Фтор (F)</td><td>мг/л</td><td>0,7-1,5</td></tr> <tr><td>11</td><td>pH</td><td></td><td>6,5-8,5</td></tr> <tr><td>12</td><td>Селен (Se)</td><td>мг/л</td><td>0,01</td></tr> <tr><td>13</td><td>Стронци (Sr)</td><td>мг/л</td><td>2,0</td></tr> <tr><td>14</td><td>Сульфатын ион, (SO₄²⁻)</td><td>мг/л</td><td>500,0</td></tr> <tr><td>15</td><td>Ерөнхий хатуулаг</td><td>мг-экв/л</td><td>7,0</td></tr> <tr><td>16</td><td>Хлорид ион, (Cl⁻)</td><td>мг/л</td><td>350,0</td></tr> <tr><td>17</td><td>Хүнцэл (As)</td><td>мг/л</td><td>0,01</td></tr> <tr><td>18</td><td>Хүхэрт устөрөгч (H₂S)</td><td>мг/л</td><td>0,1</td></tr> <tr><td>19</td><td>Хром (Cr)</td><td>мг/л</td><td>0,05</td></tr> <tr><td>20</td><td>Хуурай үлдэгдэл</td><td>мг/л</td><td>1000,0</td></tr> <tr><td>21</td><td>Уран (U)</td><td>мг/л</td><td>0,015</td></tr> </tbody> </table>	№	Үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	Зөвшөөрөгдөх хэмжээ	1	Анзан (Mo)	мг/л	0,07	2	Бари (Ba)	мг/л	0,7	3	Бор (B)	мг/л	0,5	4	Зэс (Cu)	мг/л	1,0	5	Кальцийн ион, (Ca ²⁺)	мг/л	100,0	6	Магнийн ион, (Mg ²⁺)	мг/л	30,0	7	Манган (Mn)	мг/л	0,1	8	Натри (Na)	мг/л	200,0	9	Фосфатын ион, (PO ₄ ³⁻)	мг/л	3,5	10	Фтор (F)	мг/л	0,7-1,5	11	pH		6,5-8,5	12	Селен (Se)	мг/л	0,01	13	Стронци (Sr)	мг/л	2,0	14	Сульфатын ион, (SO ₄ ²⁻)	мг/л	500,0	15	Ерөнхий хатуулаг	мг-экв/л	7,0	16	Хлорид ион, (Cl ⁻)	мг/л	350,0	17	Хүнцэл (As)	мг/л	0,01	18	Хүхэрт устөрөгч (H ₂ S)	мг/л	0,1	19	Хром (Cr)	мг/л	0,05	20	Хуурай үлдэгдэл	мг/л	1000,0	21	Уран (U)	мг/л	0,015	<p>Ундны усны ахуйн болон үйлдвэрлэлийн гаралтай бохирдлын химийн үзүүлэлт</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>№</th> <th>Үзүүлэлт</th> <th>Хэмжих нэгж</th> <th>Зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td colspan="4" style="text-align:center">Органик биш бодисууд</td> </tr> <tr><td>1</td><td>Биндэр (Be)</td><td>мг/л</td><td>0,0002</td></tr> <tr><td>2</td><td>Зөөлөн цагаан (Cd)</td><td>мг/л</td><td>0,003</td></tr> <tr><td>3</td><td>Нийт мөнгөн ус (Hg)</td><td>мг/л</td><td>0,001</td></tr> <tr><td>4</td><td>Нийт цианид (CN⁻)</td><td>мг/л</td><td>0,01</td></tr> <tr> <td colspan="4" style="text-align:center">Органик бодисууд</td> </tr> <tr><td>4</td><td>Бензол</td><td>мг/л</td><td>0,01</td></tr> <tr><td>5</td><td>Ксилол</td><td>мг/л</td><td>0,5</td></tr> <tr><td>6</td><td>Нитрил 3 цууны хүчил</td><td>мг/л</td><td>0,2</td></tr> <tr><td>7</td><td>2 хлорт метан</td><td>мг/л</td><td>0,02</td></tr> <tr><td>8</td><td>2 хлорт этан</td><td>мг/л</td><td>0,03</td></tr> <tr><td>9</td><td>3 хлорт этан</td><td>мг/л</td><td>0,07</td></tr> <tr><td>10</td><td>4 хлорт этан</td><td>мг/л</td><td>0,04</td></tr> <tr><td>11</td><td>Фенолын нэгдлүүд</td><td>мг/л</td><td>0,002</td></tr> <tr><td>12</td><td>Стирен</td><td>мг/л</td><td>0,02</td></tr> <tr><td>13</td><td>Толуол</td><td>мг/л</td><td>0,7</td></tr> <tr><td>14</td><td>Этил бензол</td><td>мг/л</td><td>0,3</td></tr> </tbody> </table> <p>Ундны усны хөдөө аж ахуйн гаралтай бохирдолын химийн үзүүлэлт</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>№</th> <th>Үзүүлэлт</th> <th>Хэмжих нэгж</th> <th>Зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>1</td><td>Аммонийн ион, (NH₄⁺)</td><td>мг/л</td><td>1,5</td></tr> <tr><td>2</td><td>Нитратын ион, (NO₃⁻)</td><td>мг/л</td><td>50,0</td></tr> <tr><td>3</td><td>Нитритийн ион, (NO₂⁻)</td><td>мг/л</td><td>1,0</td></tr> <tr><td>4</td><td>Фосфатын ион, (PO₄³⁻)</td><td>мг/л</td><td>3,5</td></tr> <tr> <td colspan="4" style="text-align:center">Пестицидууд</td> </tr> <tr><td>5</td><td>Атразин</td><td>мг/л</td><td>0,002</td></tr> <tr><td>6</td><td>Карбофуран</td><td>мг/л</td><td>0,007</td></tr> <tr><td>7</td><td>Линдан</td><td>мг/л</td><td>0,002</td></tr> <tr><td>8</td><td>Малинат</td><td>мг/л</td><td>0,006</td></tr> <tr><td>9</td><td>Эндрин</td><td>мг/л</td><td>0,00006</td></tr> </tbody> </table>	№	Үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	Зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ	Органик биш бодисууд				1	Биндэр (Be)	мг/л	0,0002	2	Зөөлөн цагаан (Cd)	мг/л	0,003	3	Нийт мөнгөн ус (Hg)	мг/л	0,001	4	Нийт цианид (CN ⁻)	мг/л	0,01	Органик бодисууд				4	Бензол	мг/л	0,01	5	Ксилол	мг/л	0,5	6	Нитрил 3 цууны хүчил	мг/л	0,2	7	2 хлорт метан	мг/л	0,02	8	2 хлорт этан	мг/л	0,03	9	3 хлорт этан	мг/л	0,07	10	4 хлорт этан	мг/л	0,04	11	Фенолын нэгдлүүд	мг/л	0,002	12	Стирен	мг/л	0,02	13	Толуол	мг/л	0,7	14	Этил бензол	мг/л	0,3	№	Үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	Зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ	1	Аммонийн ион, (NH ₄ ⁺)	мг/л	1,5	2	Нитратын ион, (NO ₃ ⁻)	мг/л	50,0	3	Нитритийн ион, (NO ₂ ⁻)	мг/л	1,0	4	Фосфатын ион, (PO ₄ ³⁻)	мг/л	3,5	Пестицидууд				5	Атразин	мг/л	0,002	6	Карбофуран	мг/л	0,007	7	Линдан	мг/л	0,002	8	Малинат	мг/л	0,006	9	Эндрин	мг/л	0,00006
	№	Үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	Зөвшөөрөгдөх хэмжээ																																																																																																																																																																																																										
	1	Анзан (Mo)	мг/л	0,07																																																																																																																																																																																																										
	2	Бари (Ba)	мг/л	0,7																																																																																																																																																																																																										
	3	Бор (B)	мг/л	0,5																																																																																																																																																																																																										
	4	Зэс (Cu)	мг/л	1,0																																																																																																																																																																																																										
	5	Кальцийн ион, (Ca ²⁺)	мг/л	100,0																																																																																																																																																																																																										
	6	Магнийн ион, (Mg ²⁺)	мг/л	30,0																																																																																																																																																																																																										
	7	Манган (Mn)	мг/л	0,1																																																																																																																																																																																																										
	8	Натри (Na)	мг/л	200,0																																																																																																																																																																																																										
	9	Фосфатын ион, (PO ₄ ³⁻)	мг/л	3,5																																																																																																																																																																																																										
	10	Фтор (F)	мг/л	0,7-1,5																																																																																																																																																																																																										
	11	pH		6,5-8,5																																																																																																																																																																																																										
	12	Селен (Se)	мг/л	0,01																																																																																																																																																																																																										
	13	Стронци (Sr)	мг/л	2,0																																																																																																																																																																																																										
	14	Сульфатын ион, (SO ₄ ²⁻)	мг/л	500,0																																																																																																																																																																																																										
	15	Ерөнхий хатуулаг	мг-экв/л	7,0																																																																																																																																																																																																										
	16	Хлорид ион, (Cl ⁻)	мг/л	350,0																																																																																																																																																																																																										
	17	Хүнцэл (As)	мг/л	0,01																																																																																																																																																																																																										
	18	Хүхэрт устөрөгч (H ₂ S)	мг/л	0,1																																																																																																																																																																																																										
	19	Хром (Cr)	мг/л	0,05																																																																																																																																																																																																										
20	Хуурай үлдэгдэл	мг/л	1000,0																																																																																																																																																																																																											
21	Уран (U)	мг/л	0,015																																																																																																																																																																																																											
№	Үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	Зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ																																																																																																																																																																																																											
Органик биш бодисууд																																																																																																																																																																																																														
1	Биндэр (Be)	мг/л	0,0002																																																																																																																																																																																																											
2	Зөөлөн цагаан (Cd)	мг/л	0,003																																																																																																																																																																																																											
3	Нийт мөнгөн ус (Hg)	мг/л	0,001																																																																																																																																																																																																											
4	Нийт цианид (CN ⁻)	мг/л	0,01																																																																																																																																																																																																											
Органик бодисууд																																																																																																																																																																																																														
4	Бензол	мг/л	0,01																																																																																																																																																																																																											
5	Ксилол	мг/л	0,5																																																																																																																																																																																																											
6	Нитрил 3 цууны хүчил	мг/л	0,2																																																																																																																																																																																																											
7	2 хлорт метан	мг/л	0,02																																																																																																																																																																																																											
8	2 хлорт этан	мг/л	0,03																																																																																																																																																																																																											
9	3 хлорт этан	мг/л	0,07																																																																																																																																																																																																											
10	4 хлорт этан	мг/л	0,04																																																																																																																																																																																																											
11	Фенолын нэгдлүүд	мг/л	0,002																																																																																																																																																																																																											
12	Стирен	мг/л	0,02																																																																																																																																																																																																											
13	Толуол	мг/л	0,7																																																																																																																																																																																																											
14	Этил бензол	мг/л	0,3																																																																																																																																																																																																											
№	Үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	Зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ																																																																																																																																																																																																											
1	Аммонийн ион, (NH ₄ ⁺)	мг/л	1,5																																																																																																																																																																																																											
2	Нитратын ион, (NO ₃ ⁻)	мг/л	50,0																																																																																																																																																																																																											
3	Нитритийн ион, (NO ₂ ⁻)	мг/л	1,0																																																																																																																																																																																																											
4	Фосфатын ион, (PO ₄ ³⁻)	мг/л	3,5																																																																																																																																																																																																											
Пестицидууд																																																																																																																																																																																																														
5	Атразин	мг/л	0,002																																																																																																																																																																																																											
6	Карбофуран	мг/л	0,007																																																																																																																																																																																																											
7	Линдан	мг/л	0,002																																																																																																																																																																																																											
8	Малинат	мг/л	0,006																																																																																																																																																																																																											
9	Эндрин	мг/л	0,00006																																																																																																																																																																																																											
Хөрсөн бүрхэвч	<p>MNS 5850:2008 Хөрс бохирдуулагч бодис, элементүүдийн зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ</p>	<p>Органик биш (хүнд металл) бохирдуулагч бодисуудын зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ (мг/кг)</p>																																																																																																																																																																																																												

**"НИК" ХХК-ИЙН БАЯН-ӨЛГИЙ АЙМГИЙН ӨЛГИЙ СУМЫН НУТАГ ДЭВСГЭРТ
БАЙРЛАХ "ГАЗРЫН ТОСНЫ БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ АГУУЛАХ" ТӨСЛИЙН
2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

д/д	Үзүүлэлт	Хөрсний механик бүрэлдэхүүн			Зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ
		Шаварлаг	Шавранцар	Элсэрхэг	
1	Хар тугалга (Pb)	100	70	50	100
2	Кадмий (Cd)	3	1,5	1	3
3	Мөнгөн ус (Hg)	2,0	1,0	0,5	2
4	Мышьяк (As)	6	4	2	6
5	Хром (Cr)	150	100	60	150
6	Зургаан валентат хром (Cr ⁺⁶)	4	3	2	4
7	Цагаан тугалга (Sn)	50	40	30	50
8	Стронций (Sr)	800	700	600	800
9	Ванадий (V)	150	130	100	150
10	Зас (Cu)	100	80	60	100
11	Никель (Ni)	150	100	60	150
12	Кобальт (Co)	50	40	30	50
13	Цайр (Zn)	300	150	100	300
14	Молибден (Mo)	5	3	2	5
15	Селен (Se)	10	8	6	10
16	Бор (B)	25	20	15	25
17	Фтор (F)	200	150	100	200
18	Цианид (CN ⁻)	25	15	10	25

Органик биш (хүнд металл) бохирдуулагч бодисуудын хортой болон аюултай агууламж (мг/кг)

д/д	Үзүүлэлт	Хортой агууламж	Аюултай агууламж
1	Хар тугалга (Pb)	500	1200
2	Кадмий (Cd)	10	20
3	Мөнгөн ус (Hg)	10	20
4	Мышьяк (As)	30	50
5	Хром (Cr)	400	1500
6	Зургаан валентат хром (Cr ⁺⁶)	20	50
7	Цагаан тугалга (Sn)	300	500
8	Стронций (Sr)	3000	6000
9	Ванадий (V)	600	1000
10	Зас (Cu)	500	1000
11	Никель (Ni)	1000	1800
12	Кобальт (Co)	500	1000
13	Цайр (Zn)	600	1000
14	Молибден (Mo)	20	50
15	Селен (Se)	50	100
16	Бор (B)	100	300
17	Фтор (F)	800	1500
18	Цианид (CN ⁻)	50	100

Хөрсөн дэх органик бохирдуулагчдын зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ (мг/кг)

д/д	Үзүүлэлт	Хүлцэх агууламж	Хортой агууламж
1	Полихлор бифенолууд (ПХБ) PCB _n	0,1	2,0
2	Фенол	4,0	100
3	Газрын тосны бүтээгдэхүүн	0,2	2,0
4	Бенз-(a)-пирен	1,0	10
5	Цагарилган бүтэцтэй үнэрт нуурсгустөрөгч (ЦҮН)	10	-
6	Диоксин/фуран (PCDD/F)	0,001	0,01